

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Hiter pregled primera Natančnejši pregled neporavnanih obveznosti v proračunu EU

april 2019

Vsebina

	Odstavek
Povzetek	I-VII
Uvod	01-21
Kaj so nepravilne obveznosti?	04-08
Podlaga za obveznosti	09-11
Računovodenje za nepravilne obveznosti	12-15
Razvoj nepravilnih obveznosti	16-21
Kaj vpliva na nepravilne obveznosti?	22-78
Razlika med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil v večletnem finančnem okviru	24-29
Počasno izvajanje večletnih finančnih okvirov	30-33
Poseben primer skladov ESI	34-69
Nepravilne obveznosti na drugih proračunskih področjih	70-75
Zunanje delovanje	70-72
Drugi programi	73-75
Potencialno neobičajne nepravilne obveznosti	76-78
Primerjava med državami članicami	79-85
Zaključek in pot naprej	86-106
Zgodovina se ponavlja	87-93
Tveganja za prihodnje proračune	94-101
Kako se lahko nepravilne obveznosti zmanjšajo?	102-106

Prilogi

Priloga I — Neporavnane obveznosti po glavnih programih – od leta 2014 do leta 2017 (v milijonih EUR)

Priloga II — Kumulativne stopnje plačil in neporavnane obveznosti po državah članicah na koncu leta 2017 za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020

Ekipa Evropskega računskega sodišča

Povzetek

I Pozornost več deležnikov proračuna EU je bila pogosto usmerjena v neporavnane obveznosti, tj. zneske prevzetih obveznosti, ki še niso bili plačani. Razlog je v kumulativnem obsegu teh obveznosti in stalnem naraščanju njihove vrednosti.

II Evropsko računsko sodišče spremlja razvoj neporavnanih obveznosti v okviru letne revizije računov EU. Pregled je osredotočen na raven neporavnanih obveznosti ob koncu leta 2017, ki je zadnje leto, za katero je Sodišče zaključilo letno revizijo.

Namen tega pregleda ni dati zagotovila za ta znesek, temveč analizirati glavne dejavnike, ki so nanj vplivali. Poročilo Sodišča temelji na pregledu ustreznih dokumentov, analizi podatkov, ki so na voljo v sistemih in drugih poročilih Komisije, razpravah z uslužbenci Komisije in preučitvi omejenega števila neporavnanih obveznosti.

III Po več letih skoraj neprekinjenega večanja je ob koncu leta 2017 vrednost neporavnanih obveznosti dosegla 267 milijard EUR. Na to vpliva predvsem razlika med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil, skupaj s prekrivanjem večletnih finančnih okvirov in počasnim izvajanjem programov, ki jih financira EU. Del povečanja je mogoče pripisati tudi rasti proračuna EU, vključno s potrebo po prilagajanju pristopu novih držav članic.

IV Pravila, ki urejajo porabo na različnih področjih proračuna, so znatno vplivala na povečanje neporavnanih obveznosti. Evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI) so prispevali največji delež, in sicer 189,9 milijarde EUR ob koncu leta 2017, predvsem zaradi:

- o prekrivanja obdobj, ko se lahko programi skladov ESI izvajajo,
- o poznega sprejetja zakonodajnega okvira za programe skladov ESI,
- o podaljšanja obdobja samodejne sprostitev obveznosti z dveh na tri leta,
- o zamud, nastalih zaradi novih postopkov in zahtev za porabo skladov ESI za obdobje 2014–2020.

V Sodišče poudarja znatna tveganja za proračun EU, ki so lahko posledica visoke ravni neporavnanih obveznosti. Ta tveganja lahko pomenijo, da zaradi nezadostnih zneskov

v letnih proračunih ne bo mogoče pravočasno poravnati zahtevkov za izplačila, in večajo finančno izpostavljenost proračuna EU.

VI Stopnja neporavnanih obveznosti se lahko zmanjša:

- s spremembo stopenj njenih proračunskih elementov: obveznosti, plačil in sprostitev obveznosti,
- z obravnavo dejavnikov, ki so privedli do njenega povečanja,
- z zagotovitvijo finančne discipline in enostavnejših pravil za porabo proračuna.

VII Sodišče še enkrat poudarja možne rešitve, ki jih je preučilo v svojem dosedanjem delu. Na primer:

- pravočasno sprejetje večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in z njim povezanih večletnih programov,
- poenostavitev pravil za porabo proračuna,
- dobro napovedovanje potreb po plačilih,
- zagotovitev ustreznega ravnovesja med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil.

Uvod

01 Kumulativna vrednost neporavnanih obveznosti, ki se imenujejo tudi RAL,¹ je bila tema razprave več deležnikov proračuna EU. Zaskrbljenost glede trenda naraščanja te vrednosti je Sodišče večkrat izrazilo v svojih letnih poročilih² in priporočali Komisiji, naj ukrepa, da bi se njena raven zmanjšala. Namen tega pregleda, ki ga je opravilo Sodišče, je zagotoviti vpogled v to, kako se je znesek neporavnanih obveznosti gibal do konca leta 2017 in kateri so glavni dejavniki tega trenda. Sodišče v tem dokumentu poudari glavna tveganja, povezana z visoko vrednostjo neporavnanih obveznosti, in ga sklene z upoštevanjem nekaterih svojih prejšnjih priporočil.

02 To ni revizijsko poročilo, ampak pregled, ki temelji predvsem na javno objavljenih informacijah. Sodišče ga je pripravilo kot odziv na vprašanja, zastavljena 4. oktobra 2018 med predstavitvijo letnega poročila za finančno leto 2017 Odboru Evropskega parlamenta za proračunski nadzor. Pri pregledu se je upoštevalo delo, opravljeno za letna poročila in več posebnih poročil Sodišča. Sodišče je preučilo tudi relevantne dokumente, ki so jih pripravili Komisija in drugi organi, ter organizirali sestanke z oddelki Komisije, ki predstavljajo ključna področja porabe, ki prispevajo k neporavnanim obveznostim.³

03 Sodišče za svoja letna poročila preizkusi vzorec obveznosti, sestavljen iz obveznosti, prevzetih med revidiranim finančnim letom, in neporavnanih obveznosti iz prejšnjih let. Uporabilo je rezultate svojih preizkusov obveznosti v okviru letnega poročila za leto 2017, ki jih je dopolnilo z dodatnim vzorcem 30 neporavnanih obveznosti, da bi razumelo, zakaj so še vedno odprte.

¹ Iz francoščine *reste à liquider*.

² Glej na primer odstavke 2.48 poročila za leto 2017; odstavek 2.14 poročila za leto 2016; odstavek 2.40 poročila za leto 2015; odstavka 1.37 in 1.38 poročila za leto 2011; odstavke 3.8 do 3.11 poročila za leto 2007; odstavke 2.16 do 2.20 poročila za leto 2003.

³ Sodišče je obiskalo generalne direktorate, odgovorne za upravljanje proračuna EU (GD BUDG), za regionalne in mestne kohezijske politike (GD REGIO), kmetijstvo in razvoj podeželja (GD AGRI), sosedstvo in širitvena pogajanja (GD NEAR) ter za raziskave in inovacije (GD RTD).

Kaj so neporavnane obveznosti?

04 Da lahko Komisija prevzema pravne obveznosti za zagotavljanje financiranja (v nadaljnjem besedilu: pravne obveznosti), morata njen letni proračun odobriti Evropski parlament in Svet. Letni proračun vključuje odobritve za prevzem obveznosti, tj. zneske, ki so tega leta na voljo za prevzete obveznosti, ampak ne bodo nujno izplačani v istem letu, ter odobritve plačil, tj. dejanske zneske, ki so tega leta na voljo za plačilo.

05 Neporavnane obveznosti zajemajo vse obveznosti, prevzete v tekočem in prejšnjih letih, ki še niso bile plačane ali preklicane („sproščene“). Večina jih predstavlja prihodnjo finančno obveznost v proračunu EU.

06 Med začetkom programa,⁴ ko so obveznosti za sredstva običajno prevzete v celoti ali letnih obrokih, in datumom izvršitve plačil je vedno časovni zamik. Glede na vrsto projekta lahko postopki, preden se dela lahko začnejo, vključujejo razpis za prijavo interesa, oceno vlog za financiranje EU, odločitve o odobritvi financiranja EU, povabila k oddaji ponudb in oddajo naročil. Ko so ti postopki zaključeni in se projekt izvaja, je treba pred pošiljanjem zahtevka za izplačilo Komisiji nastale izdatke prijaviti, preveriti in potrditi. Ti postopki so glede na projekt različno dolgi, v primeru zahtevnih infrastrukturnih projektov pa lahko trajajo več let.

07 Ker se obveznosti sprejemajo vsako leto, lahko te ostanejo neporavnane več let, medtem ko se projekti izvajajo. V tem času predstavljajo neporavnane obveznosti, njihova vrednost pa se povečuje ob prevzemu novih obveznosti in zmanjšuje ob izvršitvi plačil ali sprostitev obveznosti.

08 Vse neporavnane obveznosti niso na koncu plačane. Nekatere se iz različnih razlogov, opredeljenih v uredbah, preklicajo (sprostijo). Te sprostitev zmanjšujejo neporavnane obveznosti. To so na primer zneski, za katere so bile v proračunu EU prevzete obveznosti, pri katerih je prekoračen rok za plačila, ali presežki, kadar je skupni znesek plačil manjši od zneska v pogodbi. Vrednost sprostitev je sorazmerno nizka, in sicer je v zadnjih 11 letih (2007–2017) znašala 2,1 % vseh prevzetih obveznosti.

⁴ V primeru razdelka 1b večletnega finančnega okvira so operativni programi podrobni načrti, v katerih države članice določijo, kako bodo porabljeni sredstva iz proračuna EU. Programi se izvajajo na podlagi projektov, ki jih izberejo in spremljajo države članice.

Podlaga za obveznosti

09 Značilna podlaga za obveznosti se za različna področja proračuna razlikuje. V **tabeli 1** so prikazani primeri podlage za obveznosti v vsakem razdelku večletnega finančnega okvira EU.

Tabela 1: Podlaga za obveznosti

Razdelek večletnega finančnega okvira	Podlaga za obveznosti
Razdelek 1a Konkurenčnost za rast in delovna mesta	Pogodbe z raziskovalci in raziskovalnimi organizacijami, sporazumi o financiranju za infrastrukturne projekte, organizacije, ki izvajajo vesoljske programe, nacionalne agencije, ki se ukvarjajo s programi Erasmus.
Razdelek 1b Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	Letni obroki, določeni v načrtu financiranja operativnih programov za načrtovano kohezijsko porabo.
Razdelek 2 Trajnostna rast: naravni viri	Letni obroki, določeni v načrtu financiranja operativnih programov za načrtovano porabo za razvoj podeželja. Sporazumi v ribiškem sektorju na podlagi protokolov, sklenjenih med Svetom in tretjimi državami za pridobitev ribolovnih pravic.
Razdelek 3 Varnost in državljanstvo	Pogodbe in sporazumi z državami članicami ali drugimi tretjimi stranmi za spodbujanje zdravja, kulture, azilne politike, enakosti in pravičnosti.
Razdelek 4 Evropa v svetu	Sporazumi o financiranju, sklenjeni z razvojnimi partnerji za neko obdobje.
Razdelek 5 Uprava	Pogodbe o izvedbi javnih naročil za blago in storitve.

Vir: Evropsko računsko sodišče

10 Nekatere obveznosti, na primer za infrastrukturne projekte, lahko ostanejo neporavnane več let. Leta 2017 so skupne neporavnane obveznosti v vrednosti 267,3 milijarde EUR povprečno predstavljale 2,7 leta prevzetih obveznosti, ki so trajale več kot eno leto.⁵ To se je razlikovalo za različne razdelke večletnega finančnega okvira zaradi drugačne narave obveznosti in projektov v vsakem razdelku (**tabela 2**).

⁵ Izračunano kot znesek neporavnanih obveznosti ob koncu leta 2017, deljen z zneskom diferenciranih odobritev za prevzem obveznosti v proračunu za leto 2017. Diferencirane

Tabela 2: Neporavnane obveznosti, izražene v letih obveznosti, ki trajajo več kot eno leto

Razdelek večletnega finančnega okvira	Neporavnane obveznosti, izražene v letih obveznosti
1: Pametna in vključujoča rast	
1a: Konkurenčnost za rast in delovna mesta	1,7 leta
1b: Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	3,0 leta
2: Trajnostna rast: naravni viri	2,3 leta
3: Varnost in državljanstvo	1,2 leta
4: Evropa v svetu	2,7 leta
5: Uprava	Ni relevantno.
Vsi razdelki večletnega finančnega okvira	2,7 leta

Vir: Poročilo Komisije o o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju za leto 2017

11 V večini razdelkov so obveznosti, prevzete in plačane v istem letu, združene z obveznostmi, ki se prenesejo v prihodnja leta. Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS) v okviru razdelka 2 in razdelek 5 „Uprava“ sta skoraj v celoti sestavljena iz obveznosti, plačanih v istem letu, zato ne vplivata na neporavnane obveznosti. Več informacij o glavnih programih je v *Prilogi I*.

Računovodenje za neporavnane obveznosti

12 Neporavnane obveznosti so razkrite v okviru konsolidiranih zaključnih računov EU, in sicer v poročilih o izvrševanju proračuna in računovodskih izkazih. V poročilih o izvrševanju proračuna je prikazan skupni znesek neporavnanih obveznosti, v konsolidiranih zaključnih računih od konca leta 2017⁶ pa je skupna vrednost neporavnanih obveznosti, ki znaša 267,3 milijarde EUR, razdeljena na obveznosti (45,9 milijarde EUR) in zunajbilančne postavke (221,4 milijarde EUR).

odobritve za prevzem obveznosti predstavljajo zneske, ki običajno niso plačani v istem letu, ampak v prihodnosti.

⁶ COM(2018) 521 – Konsolidirani zaključni račun Evropske unije za leto 2017.

13 Del neporavnanih obveznosti, pripoznan v bilanci stanja kot obveznost, predstavlja znesek, ki je bil vključen v odhodke in je prikazan kot:

- o znesek, ki ga je treba plačati za zahtevke za povračilo stroškov ali račune, ki so bili prejeti, vendar še niso bili plačani,
- o vnaprej vračunani stroški, ki ustrezajo zneskom, za katere še niso bili prejeti nobeni zahtevki, ampak ki so lahko vezani na napredek programa ali projekta.

14 Del neporavnanih obveznosti, ki je razkrit kot zunajbilančna postavka,⁷ predstavlja obveznosti, ki jih (še) ni mogoče vezati na znesek odhodkov. To so pogojne obveznosti, ki bodo plačane ali sproščene v prihodnjih letih.

15 V osnutku sporazuma o izstopu Združenega kraljestva iz EU je predvideno, da je Združeno kraljestvo dolžno plačati Uniji svoj delež obveznosti iz proračuna EU⁸, ki zapadejo 31. decembra 2020⁹. Naraščajoče neporavnane obveznosti tako pomenijo večji znesek poravnave. Vendar pa se s tem ne poveča skupni prispevek Združenega kraljestva, saj naraščajoče neporavnane obveznosti pomenijo tudi za isti znesek nižje prispevke v obdobju pred 31. decembrom 2020.

Razvoj neporavnanih obveznosti

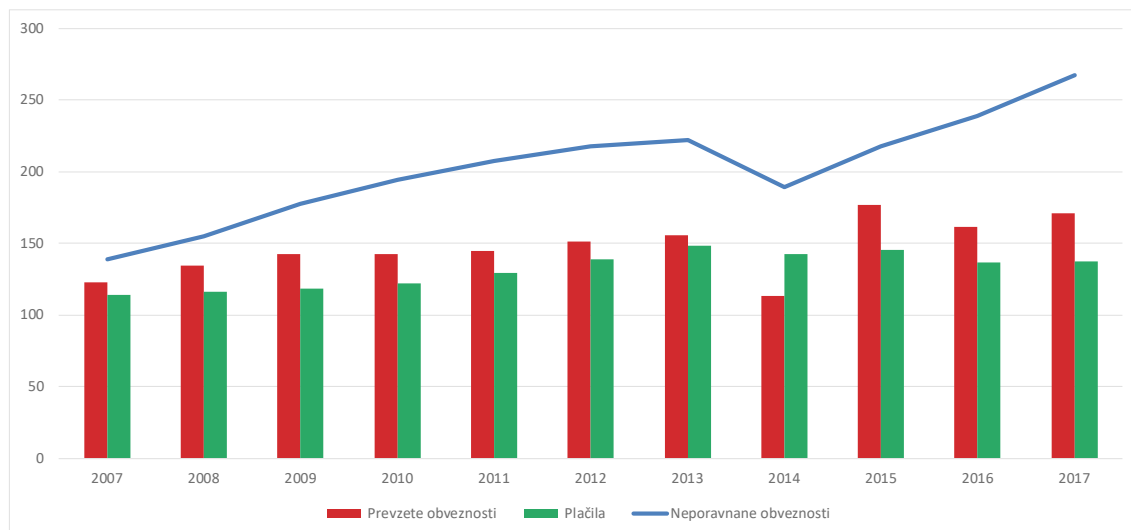
16 Kot je prikazano na *sliki 1*, se je vrednost neporavnanih obveznosti postopoma povečevala, v zadnjih letih pa je poskočila. S 138,7 milijarde EUR ob koncu leta 2007 je narasla na 267,3 milijarde EUR ob koncu leta 2017, torej se je povečala za 93 %. Pričakuje se, da se bo povečevanje nadaljevalo tudi v prihodnosti (**odstavek 91**).

⁷ V pojasnilu 5.1 – Neporavnane proračunske obveznosti, ki še niso prikazane kot odhodki – za konsolidirani zaključni račun EU za leto 2017.

⁸ In iz proračunov decentraliziranih agencij EU.

⁹ In delež obveznosti Združenega kraljestva, ki bodo prevzete leta 2021 v okviru prenosa odobritev za prevzem obveznosti iz proračuna za leto 2020.

Slika 1: Razvoj neporavnanih obveznosti (v milijardah EUR)

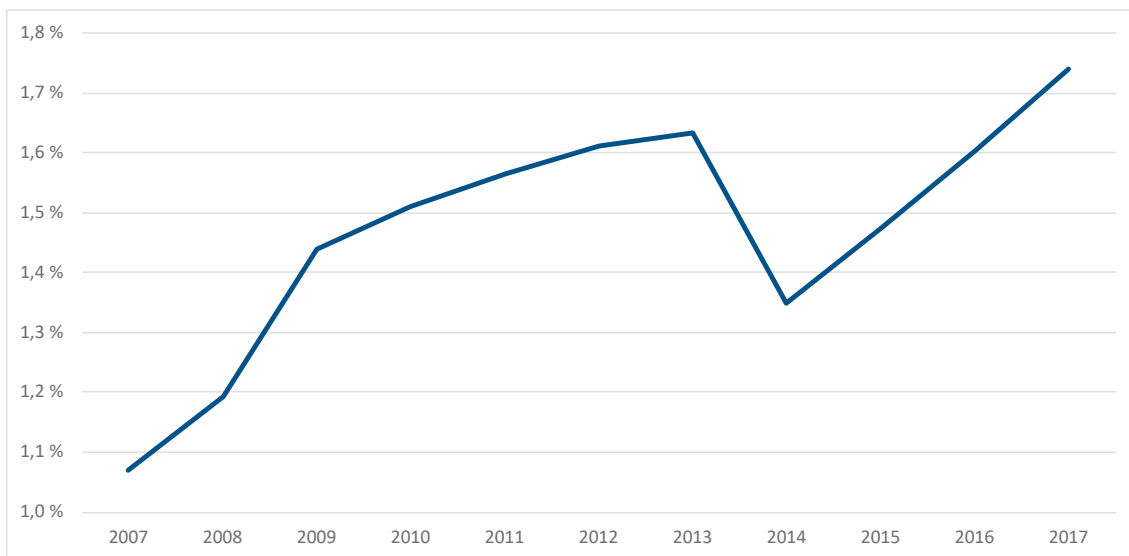
Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi poročil Komisije o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju

17 Leto 2017 je bilo drugo leto večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020. Neporavnane obveznosti v letu 2017 so pomenile 25 % skupnih odobritev za prevzem obveznosti večletnega finančnega okvira. Leta 2010, ki je bilo četrto leto večletnega finančnega okvira za obdobje 2007–2013, so neporavnane obveznosti predstavljale le 20 % skupnih odobritev za prevzem obveznosti. Neporavnane obveznosti, izražene v letih obveznosti, ki trajajo več kot eno leto, so se povečale z 2,4 leta v letu 2010 na 2,7 leta v letu 2017.

18 Neporavnane obveznosti so nominalna vrednost. Njen razvoj je neločljivo povezan z elementom inflacije v večletnem obdobju, ki vpliva na zadevne obveznosti in plačila, ki jo ustvarjajo. Ob primerjavi dolgih časovnih obdobjev je vpliv inflacije lahko precejšen¹⁰. Da bi upoštevali vpliv inflacije, je na *sliki 2* prikazan razvoj neporavnanih obveznosti kot odstotek bruto nacionalnega dohodka (BND) EU. Če primerjamo četrto leto ustreznega večletnega finančnega okvira, so se neporavnane obveznosti povečale z 1,5 % BND leta 2010 na 1,7 % leta 2017.

¹⁰ Skladno s členom 6(1) uredbe o večletnem finančnem okviru Komisija vsako leto prilagodi večletni finančni okvir učinku inflacije na osnovi fiksnega deflatorja v višini 2 % letno.

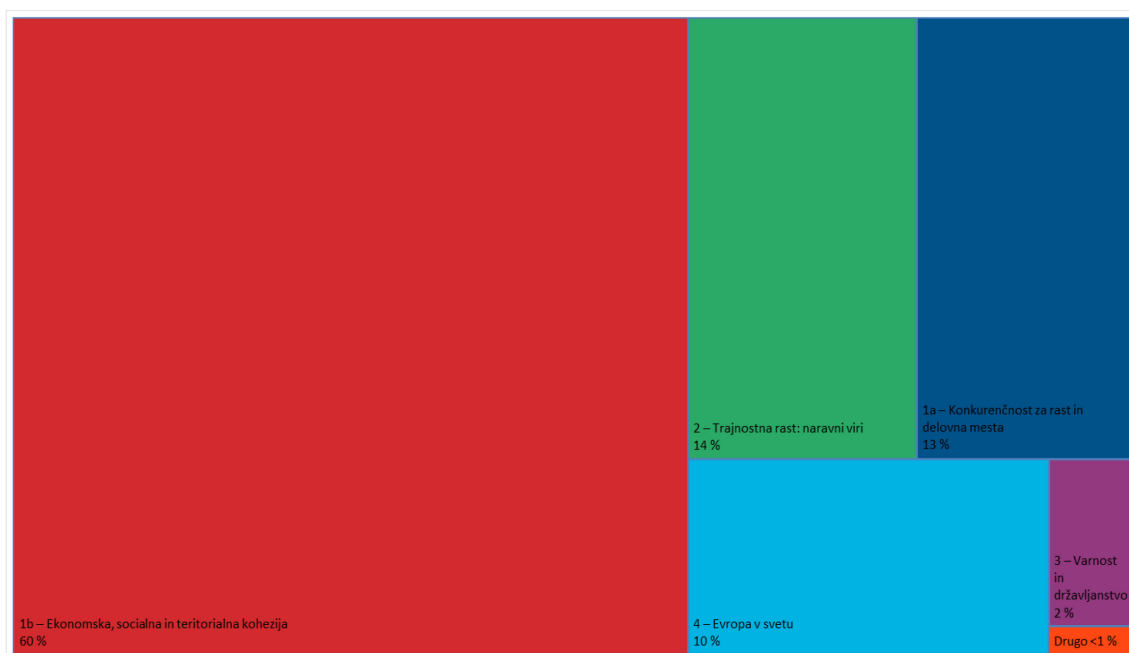
Slika 2: Razvoj nepravilnih obveznosti kot odstotek BND EU

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi poročil Komisije o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju ter podatkov iz letne makroekonomske podatkovne zbirke (AMECO) Komisije

19 Razdelek 1b je največ prispeval k skupnim nepravilnim obveznostim, ki so ob koncu leta 2017 znašale 267,3 milijarde EUR, sledil pa mu je del razdelka 2, izveden na podlagi obveznosti, ki trajajo več kot eno leto, kot je prikazano na [sliki 3](#).

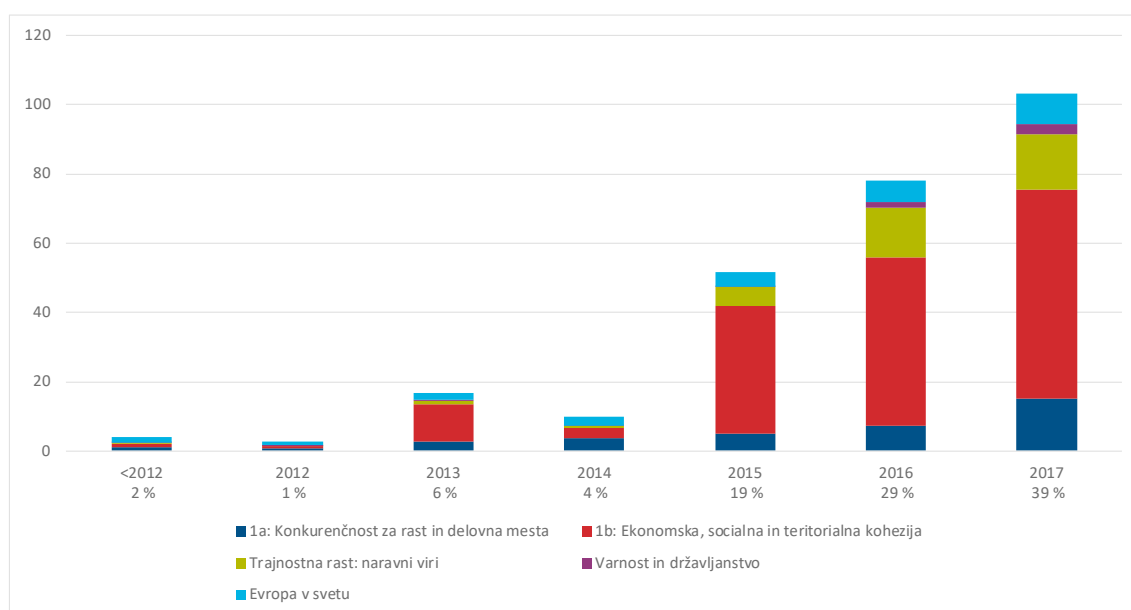
Slika 3: Nepravilne obveznosti za leto 2017 po razdelkih večletnega finančnega okvira

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2017.

20 Večina nepravilnih obveznosti ob koncu zadevnega leta je povezana z obveznostmi, prevzetimi v prejšnjih treh letih. To v veliki meri odraža vzorec porabe za evropske strukturne in investicijske sklade (sklade ESI), za katere države članice tvegajo izgubo sredstev, če zahtevkov za povračilo ne predložijo v treh letih (odstavki 44–46). To se kaže v trajanju obveznosti v okviru nepravilnih obveznosti za leto 2017 na *sliki 4*, saj je bilo 87 % celotnega zneska ustvarjenega v prejšnjih treh letih.

Slika 4: Nepravilne obveznosti za leto 2017 po letu nastanka (v milijardah EUR)

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2017

21 Po širitvi EU na 13 novih držav članic¹¹ v letih 2004, 2007 in 2013 se je proračun EU samodejno povečal, posledično pa tudi nepravilne obveznosti. Večletni finančni okvir za obdobje 2007–2013 je bilo prvo obdobje, ki je zajelo 27 držav članic (28, ko se je leta 2013 pridružila Hrvaška). Odobritve za prevzem obveznosti so s 752 milijard EUR za večletni finančni okvir za obdobje 2000–2006 narasle na 976 milijard EUR za večletni finančni okvir za obdobje 2007–2013 in 1 087 milijard EUR za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020. Zato so se povečale nepravilne obveznosti. Nepravilne obveznosti iz skladov ESI, ki jih je mogoče pripisati novim državam članicam, so leta 2010 znašale 53,4 milijarde EUR, leta 2017 pa 93,7 milijarde EUR.

¹¹ Leta 2004 so se EU pridružili Češka, Estonija, Ciper, Madžarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Slovenija in Slovaška, leta 2007 Bolgarija in Romunija ter leta 2013 Hrvaška.

Kaj vpliva na neporavnane obveznosti?

22 V naslednjih razdelkih je opisan učinek različnih dejavnikov na neporavnane obveznosti. Čeprav učinka posameznih dejavnikov ni mogoče natančno določiti, pa Sodišče, kadar je to mogoče, navaja podatke, ki bi lahko pojasnili, kako k neporavnanim obveznostim prispeva vsak izmed njih. Sodišče se je osredotočilo predvsem na sedanji večletni finančni okvir (2014–2020), v katerem je nastala večina obveznosti v okviru tekočih neporavnanih obveznosti, in na prejšnji tak okvir (2007–2013), saj lahko na podlagi tega preuči en skoraj celoten večletni finančni okvir.

23 Nekateri dejavniki, ki vplivajo na neporavnane obveznosti, vplivajo na proračun kot celoto (npr. razlika med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil, obseg večletnega finančnega okvira), drugi pa imajo močnejši učinek na specifičnih področjih porabe (npr. pravila o samodejni sprostitev obveznosti). Ker več kot dve tretjini neporavnanih obveznosti nastaneta zaradi skladov ESI, je Sodišče podrobneje preučilo njihov razvoj in vzorce odhodkov. V svoji analizi navaja tudi mnenje o razdelkih 1a, 3 in 4 večletnega finančnega okvira. Del razdelka 2, ki se nanaša na Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS), in celoten razdelek 5 „Uprava“¹² uporabljata odobritve, ki so bile plačane v istem letu, v katerem so bile prevzete, in skoraj niso prispevale k neporavnanim obveznostim, zato jih Sodišče ni vključilo v analizo.

Razlika med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil v večletnem finančnem okviru

24 Proračun EU se sprejme tako, da se obveznosti, predvidene v proračunu za kateri koli večletni finančni okvir, ne ujemajo s predvidenimi plačili. Razlika med tema dvema odraža obveznosti, ki niso plačane v večletnem finančnem okviru, ampak bodo morale biti plačane na podlagi odobritev plačil iz prihodnjih večletnih finančnih okvirov ali sproščene.

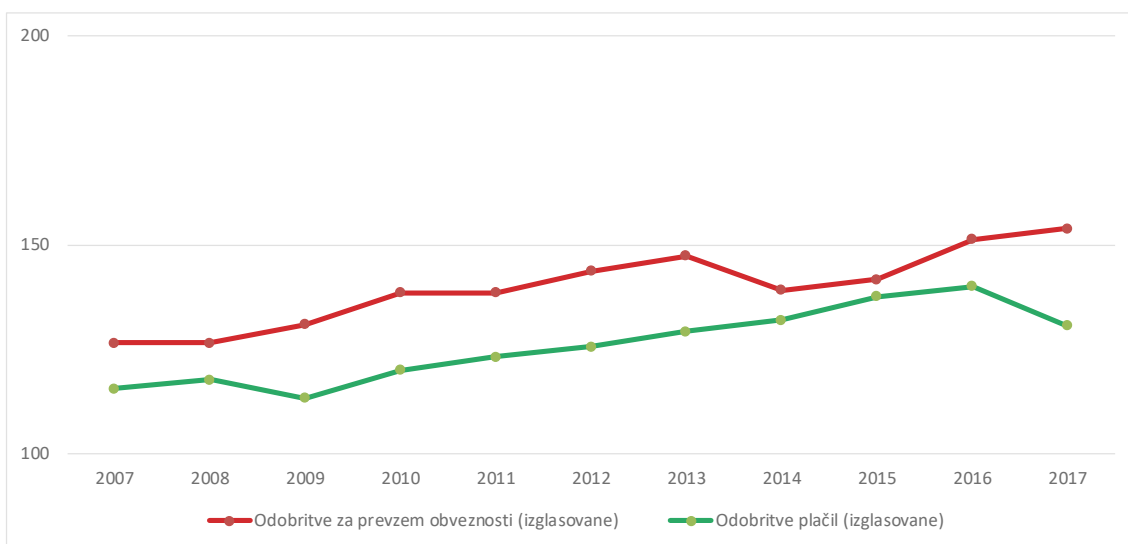
25 Razlika je bila v različnem obsegu očitna v najnovejšem večletnem finančnem okviru. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 pa se je pojavila največja razlika v splošnih zgornjih mejah za odobritve za prevzem obveznosti in odobritve

¹² Neporavnane obveznosti za razdelek 5 „Uprava“ so ob koncu leta 2017 znašale 867 milijonov EUR, pri čemer se je 508 milijonov EUR nanašalo na institucije EU razen Komisije.

plačil,¹³ ki je znašala 51,5 milijarde EUR v cenah iz leta 2011 (razlika v večletnem finančnem okviru za obdobje 2007–2013 je znašala 50 milijard EUR v cenah iz leta 2011). Komisija je takrat izjavila, da je ta razlika preprosto bila združljiva z načeli dobrega finančnega poslovanja in pravnimi zahtevami.¹⁴

26 Na *sliki 5* je prikazana razlika na letni ravni med izglasovanimi odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil v proračunih EU za leta od 2007 do 2017, ki je skupaj znašala 153,4 milijarde EUR, kar povečuje neporavnane obveznosti.

Slika 5: Razlika na letni ravni med izglasovanimi odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil (v milijardah EUR)

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij iz poročil Komisije o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju

27 V skladu z mnenjem Komisije bo ta dejavnik tudi v prihodnje povečeval neporavnane obveznosti: trend naraščanja neporavnanih obveznosti se bo zaradi

¹³ V večletnem finančnem okviru so določeni najvišji letni zneski (zgornje meje), ki jih EU lahko porabi v tem obdobju, izraženi pa so v odobritvah za prevzem obveznosti in odobritvah plačil. Razlika med zgornjimi mejami na letni ravni in odobritvami, predvidenimi v proračunu, se lahko uporabi za nepredvidene potrebe in izredne razmere.

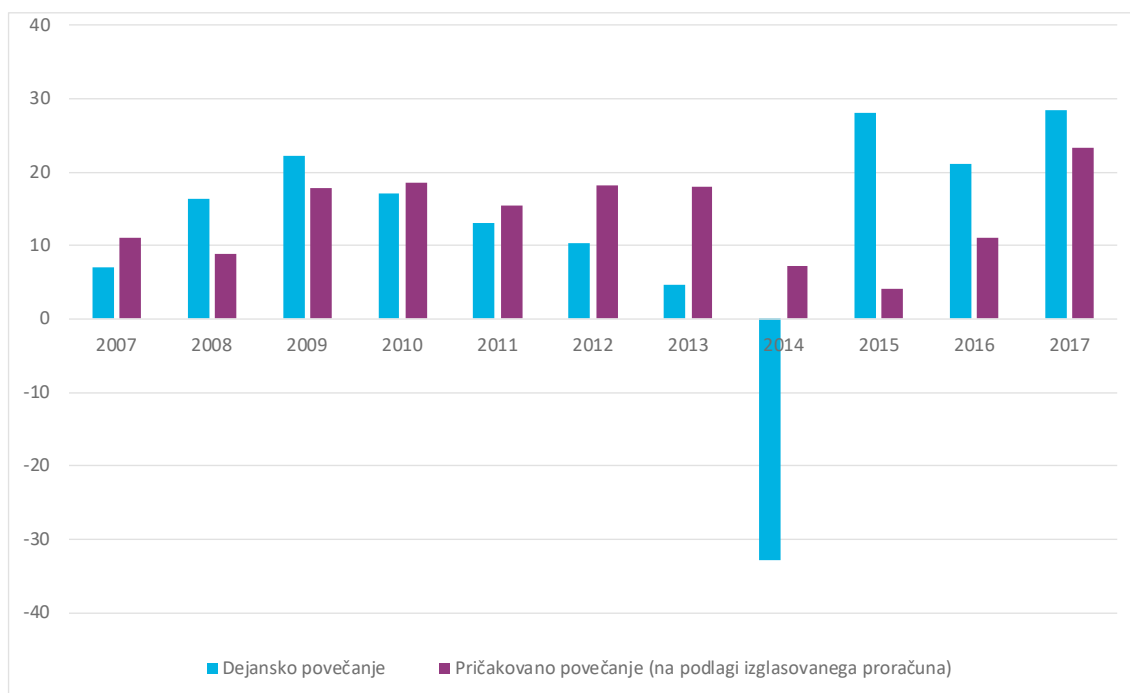
¹⁴ Delovni dokument služb Komisije, priložen sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu z naslovom Vmesni pregled/revizija večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020, Proračun EU, usmerjen v rezultate (SWD(2016) 299 final).

razlike med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil predvidoma nadaljeval¹⁵.

28 Na *sliki 6* v nadaljevanju je prikazana primerjava med povečanjem vrednosti neporavnanih obveznosti na letni ravni in tem, kaj bi lahko bilo predvideno na podlagi ravni odobritev za prevzem obveznosti in odobritev plačil, vključenih v izglasovani proračun. Povečanje, ki je bilo v letih 2012 in 2013 manjše od pričakovanega, je mogoče pojasniti z dodatnimi odobritvami plačil v teh letih za obravnavanje nezadostnih odobritev plačil, zmanjšanje leta 2014 pa je bilo posledica reprogramiranja obveznosti (odstavek *61*).

29 Dejansko povečanje v letih 2015 do 2017 je bilo veliko večje od pričakovanega, in sicer tudi ob upoštevanju reprogramiranja leta 2014. To je bila predvsem posledica zamud pri izvajanju programov, večinoma iz razdelka 1b, zaradi česar so bile potrebe po plačilih manjše od teh, predvidenih v proračunu.

Slika 6: Dejanska povečanja neporavnanih obveznosti v primerjavi s pričakovanimi (v milijardah EUR)

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij iz poročil Komisije o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju

¹⁵ Glej stran 37 Poročila Komisije o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju za proračunsko leto 2017.

Počasno izvajanje večletnih finančnih okvirov

30 Med letoma 2007 in 2010 je bila poraba proračunskih sredstev znatno manjša od te, ki je bila predvidena ob sprejetju zadevnih zgornjih mej v večletnih finančnih okvirih. Z zamudo so se začeli predvsem novi kohezijski programi. Ker so bile države članice bolj osredotočene na pravočasni zaključek programov za večletni finančni okvir za obdobje 2000–2006, je raven odobritev plačil v letnih proračunih ostala znatno nižja od zadevnih zgornjih mej.¹⁶ Hkrati pa so bile obveznosti vsako leto skoraj v celoti uporabljene. Zato je vrednost neporavnanih obveznosti poskočila, in sicer s 131,7 milijarde EUR na začetku obdobja večletnega finančnega okvira (konec leta 2006) na 194,4 milijarde EUR ob koncu leta 2010.

31 Med letoma 2011 in 2013 se je izvajanje programov pospešilo. V tem času pa so učinki finančne krize iz leta 2007 povzročili hudo recesijo ter poslabšanje javnega primanjkljaja in ravni dolga. Posledično so bile odobritve plačil premajhne in pri zahtevkih za plačila v vrednosti več milijard evrov je prišlo do zamud. Posledično se je do konca leta 2012 vrednost neporavnanih obveznosti povečala na 217,8 milijarde EUR. Na ta pojav je Sodišče opozorilo v svojih letnih poročilih za leti 2011 in 2012¹⁷.

¹⁶ Glej stran 96 dokumenta *European Union Public Finance*, 5. izdaja.

¹⁷ Odstavka 1.34 in 1.38 poročila za leto 2011; odstavki 1.51 do 1.55 poročila za leto 2012.

Okvir 1

Neobičajen zaostanek pri plačilih

Komisija razvrsti znesek neporavnanih zahtevkov za izplačilo ob koncu leta (zaostanek) v običajnega in neobičajnega. Običajni je sestavljen iz zahtevkov, ki so bili prejeti prepozno, da bi bili obravnavani pred koncem leta, neobičajni pa se nanaša na zahtevke, ki jih ni mogoče plačati zaradi pomanjkanja zadostnih odobritev plačil v proračunu.

Ob koncu leta 2011 je Komisija od držav članic prejela veliko zahtevkov za izplačila, večinoma v okviru skladov ESI. Med temi ni bilo mogoče plačati zahtevkov v vrednosti 11 milijard EUR, ker v proračunu za leto 2011 ni bilo odobrenih dovolj plačil. Poravnani so bili v prvih mesecih leta 2012. V naslednjih letih so se pojavile podobne razmere, pri čemer je zaostanek dosegel največjo vrednost leta 2014, in sicer 24,7 milijarde EUR. Leta 2015 so se Evropski parlament, Svet in Komisija v skupni izjavi o načrtu plačil¹⁸ dogovorili, da bodo do konca leta 2016 postopno odpravili neobičajni zaostanek v zvezi z neporavnanimi zahtevki za izplačila. Na podlagi sprejetih ukrepov in učinkov poznejšega začetka programov skladov ESI za obdobje 2014–2020 je bil neobičajni zaostanek do konca leta 2016 odpravljen.

32 Večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 je bil sprejet 2. decembra 2013. Posledično večina operativnih programov skladov ESI ni bila odobrena leta 2014, zaradi česar je bilo treba odobritve za prevzem obveznosti v vrednosti 33 milijard EUR¹⁹ prenesti na prihodnja leta. Zaradi tega zmanjšanja odobritev za prevzem obveznosti so neporavnane obveznosti do konca leta 2014 začasno padle na 189,6 milijard EUR.

33 Precejšnji zaostanek pri plačilih za leti 2013 in 2014 in pozno sprejetje pravnega okvira sta povzročila zamude pri začetku drugih programov porabe iz razdelkov 1a in 4²⁰ ter enoletno zamudo pri izvajanju programov za razvoj podeželja iz razdelka 2. Te

¹⁸ *Joint statement on a payment plan 2015–2016, Outcome of the interinstitutional meeting on payments of 26 May 2015.*

¹⁹ V skladu s členom 19 uredbe o večletnem finančnem okviru so bile zaradi poznega sprejetja programov v okviru deljenega upravljanja iz razdelkov 1b, 2 in 3 odobritve za prevzem obveznosti v vrednosti 21,1 milijarde EUR prenesene iz leta 2014 predvsem na leto 2015 in tudi na leti 2016 in 2017. Z reprogramiranjem se skupna zgornja meja za obveznosti, izražena v tekočih cenah, ni spremenila, vendar se v njej kaže zamuda pri izvajanju teh programov. Dodatni znesek odobritev za prevzem obveznosti v vrednosti 12 milijard EUR je bil prenesen iz leta 2014 na leto 2015.

²⁰ Glej dokument Komisije *Elements for a payment plan to bring the EU budget back onto a sustainable track* iz leta 2015.

zamude v kombinaciji z drugimi dejavniki, ki so analizirani v nadaljevanju, so pospešile povečanje neporavnanih obveznosti v zadnjih letih.

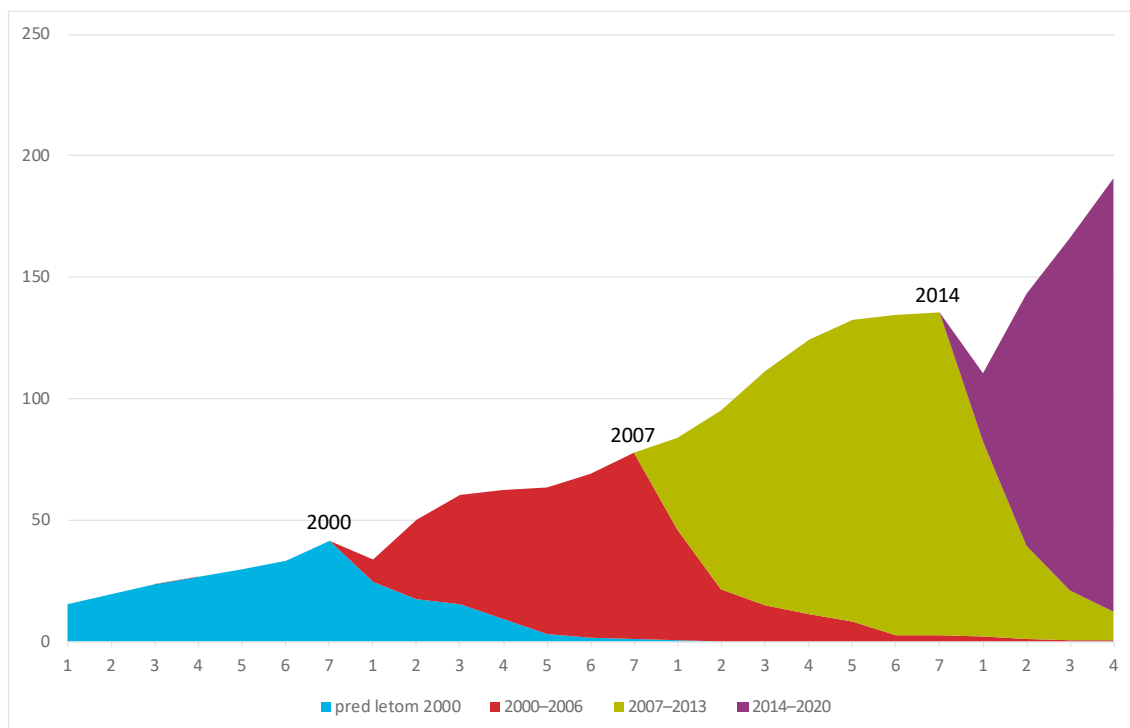
Poseben primer skladov ESI

34 Skladi ESI prispevajo največji delež neporavnanih obveznosti. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 skladi ESI zajemajo Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Kohezijski sklad, Evropski socialni sklad (ESS), vključno s pobudo za zaposlovanje mladih (v razdelku 1b), Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR) (v razdelku 2). Ob koncu leta 2017 so neporavnane obveznosti skladov ESI znašale 189,9 milijarde EUR (2016: 165,2 milijarde EUR), tj. 71 % skupnih neporavnanih obveznosti. Do tega je deloma prišlo zaradi velikega deleža teh skladov v celotnem proračunu, deloma pa zaradi posebnih pravil za njihovo upravljanje.

Prekrivanje večletnih finančnih okvirov za približno sedem let

35 Na *sliki 7* je prikazan obseg, v katerem se obveznosti in plačila iz različnih večletnih finančnih okvirov prekrivajo. V prvih letih večletnega finančnega okvira je veliko plačil povezanih z obveznostmi iz prejšnjega takega okvira. Zaradi tega prekrivanja se skupne neporavnane obveznosti niso mogle zmanjšati, saj so v času, ko so se začele izplačevati obveznosti iz večletnega finančnega okvira, začele nastajati tudi obveznosti iz naslednjega okvira. Vsak dodaten čas, ki je bil odobren za utemeljitev odhodkov ob zaključku, je povečal prekrivanje in s tem tudi neporavnane obveznosti.

Slika 7: Razvoj neporavnanih obveznosti iz skladov ESI v zaporednih večletnih finančnih okvirih (v milijardah EUR)

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij iz poročila Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of the ESI Funds*

36 Kot je že bilo omenjeno,²¹ so države članice na podlagi proračunskih pravil EU dobile dodaten čas po koncu zadnjih treh večletnih finančnih okvirov, da porabijo sredstva, ki so jim bila dodeljena. V obdobjih 2000–2006 in 2007–2013 so lahko sredstva porabljale še dve leti po koncu večletnega finančnega okvira. Zato se je obdobje upravičenosti za obdobje 2007–2013 nadaljevalo do 31. decembra 2015 (ne pa do konca leta 2013). Poleg tega so države članice lahko predložile končne dokumente o zaključku do marca 2017 za področje kohezije in do 30. junija 2016 za področje razvoja podeželja.

37 V prvih letih večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 se velika večina programov še ni začela izvajati, ker so bila še vedno na voljo neporabljena sredstva iz prejšnjega obdobja in ker so se države članice osredotočile na zaključek ustreznih

²¹ Glej odstavek 58 Posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 36/2016: Ocena ureditev za zaključevanje programov na področjih kohezije in razvoja podeželja iz obdobja 2007–2013.

programov. To prekrivanje obdobj upravičenosti je države članice nedvomno odvrnilo od pravočasnega začetka izvajanja programov iz novega obdobja.²²

38 V skladu s pravili za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 bodo odhodki na voljo še tri leta po koncu tega okvira, ne pa dve leti. Delo, ki ga opravljajo države članice v zvezi z letnim sprejetjem obračunov (odstavek 52) za programe za obdobje 2014–2020, se bo prekrivalo z izvajanjem novih programov od 1. januarja 2021. Razširjeno obdobje upravičenosti je do konca junija 2024 za razvoj podeželja in do 15. februarja 2025 za kohezijo (tabela 3).

Tabela 3: Kohezija – obdobja upravičenosti in roki

Večletni finančni okvir	Konec večletnega finančnega okvira	Obdobje upravičenosti	Datum predložitve dokumentov o zaključku
2000–2006	31. 12. 2006	1. 1. 2000–31. 12. 2008	31. 3. 2010
2007–2013	31. 12. 2013	1. 1. 2007–31. 12. 2015	31. 3. 2017
2014–2020	31. 12. 2020	1. 1. 2014–31. 12. 2023	15. 2. 2025

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi pravnih aktov

39 Komisija ugotavlja, da bo „proces zaključevanja za programsko obdobje 2014–2020 bolj poenostavljen zaradi letnega sprejetja obračunov ter nadaljnje preučitve vidikov zakonitosti in pravilnosti. Zlasti bo zadnje leto obravnavalo le zaključevanje skupine odhodkov, potrjene v zvezi z zadnjim proračunskim letom.“²³

Pozno sprejetje zakonodajnega okvira

40 Komisija je predlog za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 predložila junija 2011. Svet in Evropski parlament sta večletni finančni okvir sprejela decembra 2013. Svet je uredbo o skupnih določbah²⁴ in uredbe o petih posameznih skladih ESI sprejel 17. decembra 2013. Ta postopek je trajal pet mesecev dlje kot za

²² Glej odstavek 64 Posebnega poročila št. 36/2016.

²³ Posebno poročilo št. 36/2016, odgovor Komisije na odstavek 68.

²⁴ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 (uredba o skupnih določbah).

obdobje 2007–2013, ko so bile uredbe sprejete julija 2006.²⁵ Sekundarna zakonodaja za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 (izvedbeni in delegirani akti) je bila v celoti sprejeta šele januarja 2016.

41 Zaradi zamud je Svet odobritve za prevzem obveznosti, ki jih ni bilo mogoče uporabiti leta 2014, prenesel v naslednja leta.²⁶ Ta znesek je znašal 20,7 milijarde EUR (36 % od skupnih odobritev za prevzem obveznosti za sklade ESI v tem letu) (**odstavek 61**).

Samodejno prevzete in sproščene obveznosti

42 V skladu s pravili za sklade ESI²⁷ Komisija vsako leto „samodejno prevzame obveznost“ za vsak operativni program v sedmih letih večletnega finančnega okvira. Znesek prevzetih obveznosti temelji na finančnem načrtu za program, v katerem je letna razčlenitev proračuna programa. Edini pogoj za prevzem obveznosti je, da je Komisija predhodno odobrila program. V trenutku, ko je prevzeta obveznost, torej ni povezave z dejanskim napredkom pri izvajanju programa. Države članice imajo na voljo tri leta, da porabijo sredstva, za katera so bile prevzete obveznosti, in Komisiji predložijo stroške za povračilo (pravilo $n + 3$). Po tem času naj bi se v okviru sistema samodejne sprostitev obveznosti obračunala vsa neporabljena sredstva (**odstavek 45**).

43 Na začetku vsakega leta se torej vrednost neporavnanih obveznosti samodejno poveča, trenutno pa znaša 50 milijard EUR (v večletnem finančnem okviru za obdobje 2007–2013 je na letni ravni znašala 30 milijard EUR)²⁸. Obveznosti, prevzete v enem letu, se dodajo tem, ki so neporavnane iz prejšnjih let, in, če so ustrezna plačila iz tega leta nižja, se neporavnane obveznosti v vsakem letu večletnega finančnega okvira povečajo, kot je prikazano na **sliki 8**. Znesek neporavnanih obveznosti za zadevni

²⁵ Glej odstavek 35 Posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 2/2017: Pogajanja Komisije o partnerskih sporazumih in programih na področju kohezije za obdobje 2014–2020: poraba je bolj osredotočena na prioritete strategije Evropa 2020, vendar je ureditev za merjenje smotrnosti vedno bolj zapletena.

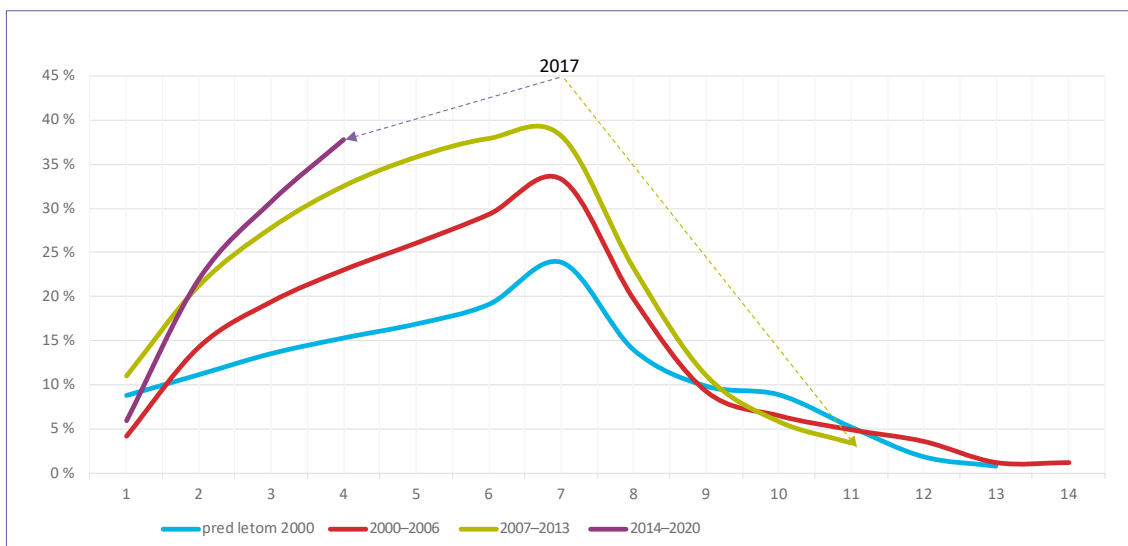
²⁶ V členu 19 je določeno, da se v primeru sprejetja novih pravil ali programov v okviru deljenega upravljanja za sklade ESI po 1. januarju 2014 večletni finančni okvir revidira, da se omogoči prenos dodeljenih sredstev, ki niso porabljena v letu 2014, na naslednja leta, in sicer dodatno na ustrezne zgornje meje odhodkov.

²⁷ Člen 76 Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013.

²⁸ Izraženo v cenah ustreznega večletnega finančnega okvira.

večletni finančni okvir se začne manjšati šele po zadnjem letu tega okvira, po katerem ni mogoče več prevzeti nobenih novih obveznosti.

Slika 8: Razvoj neporavnanih obveznosti iz skladov ESI na leto večletnega finančnega okvira do konca leta 2017

Opomba: Neporavnane obveznosti so izražene kot odstotek skupnih odobritev za prevzem obveznosti za sklade ESI v ustreznem večletnem finančnem okviru.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz poročila Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of the ESI Funds*

44 Neporavnane obveznosti se zmanjšajo na dva načina: pri izvršitvi plačil in pri sprostitev zneskov. Sprostitev obveznosti za razdelka 1b in 2 se izvedejo po uporabi pravila $n + 3$ ali ob zaključku obdobja.

45 Pravila za sklade ESI določajo samodejno sprostitev zneskov, ki se v določenih rokih ne porabijo. Cilj pravila o samodejni sprostitev obveznosti²⁹ je spodbujati finančno disciplino in pravočasno izvajanje programov, in sicer z ustvarjanjem povezave med zneski prevzetih obveznosti in plačanimi zneski. Če sredstva, za katera so bile v letu „n“ prevzete obveznosti, niso bila utemeljena z zahtevki za izplačilo v zahtevanem številu let, niso več na voljo za uporabo in se sprostijo. To bi tudi moralo pripomoči k omejitvi povečanja neporavnanih obveznosti.

46 Pravilo je bilo prvič uvedeno za večletni finančni okvir za obdobje 2000–2006, ko sta bili po prevzemu obveznosti na voljo dve leti ($n + 2$),³⁰ preden je bil neporavnani

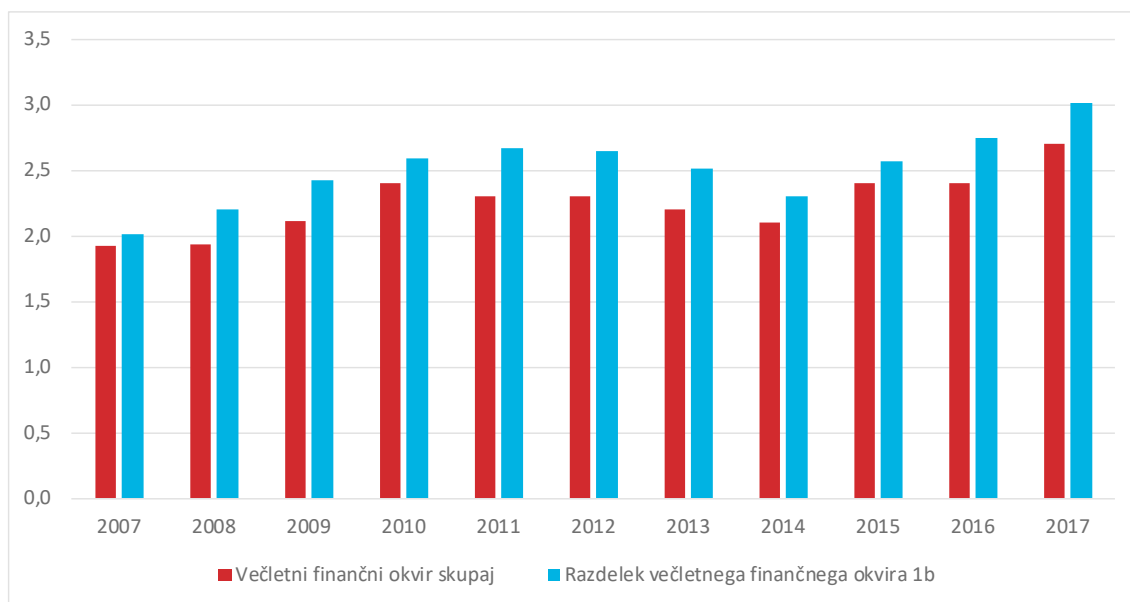
²⁹ Glej člen 136(1) uredbe o skupnih določbah.

³⁰ Člen 31(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1260/99 z dne 21. junija 1999.

znesek preklican. Med večletnim finančnim okvirom za obdobje 2007–2013 je bilo obdobje za nekatere države članice in nekatera sredstva razširjeno na tri leta.³¹ Za obdobje 2014–2020 je bilo pravilo $n + 3$ razširjeno na vse države članice in sklade ESI za večletni finančni okvir. Podaljšanje roka za eno leto je imelo neposreden učinek povečanja neporavnanih obveznosti.

47 Na *sliki 9* je prikazano, kako so se neporavnane obveznosti razvijale v več letih obveznosti (neporavnane obveznosti, deljene z odobritvami za prevzem obveznosti, ki trajajo več kot eno leto). Vrednost neporavnanih obveznosti v skladu s pravilom $n + 3$ načeloma ne bi smela biti višja od trikratnega zneska letnih obveznosti. Leta 2017 je to mejo dosegla za razdelek 1b.

Slika 9: Neporavnane obveznosti, izražene v letih obveznosti

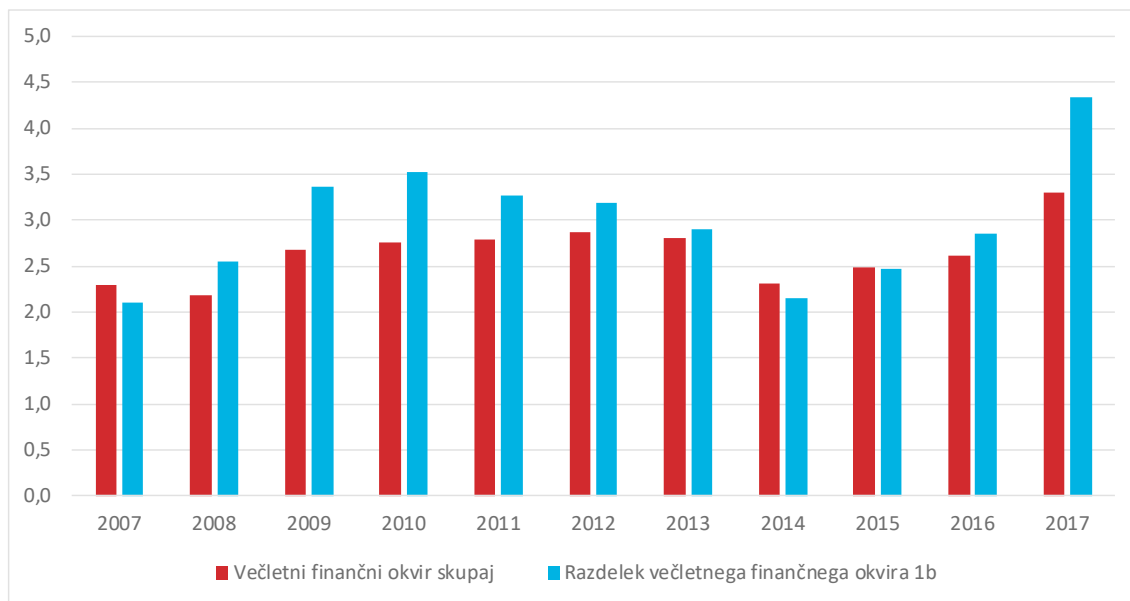

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij iz svojih letnih poročil in poročil Komisije o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju.

48 Na *sliki 10* je prikazan razvoj neporavnanih obveznosti v več letih plačil (neporavnane obveznosti, deljene z odobritvami plačil). Zagotoviti bi moral oceno števila let, ki so potrebna za izplačilo neporavnanih obveznosti v nekem letu, pri čemer se predvideva ohranjanje enake ravni plačil v prihodnjih letih. Vendar pa Sodišče ugotavlja, da se lahko stopnje plačil bistveno razlikujejo.

³¹ Člen 93 Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 z dne 11. julija 2006.

Slika 10: Naporavnane obveznosti, izražene v letih plačil

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij iz svojih letnih poročil, poročil Komisije o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju in podatkovnega skladišča Komisije

49 Finančne posledice pravila o samodejni sprostitev obveznosti so omejene, saj so bili sproščeni zneski majhni. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2000–2006 je skupna vrednost sproščenih obveznosti na podlagi pravila $n + 2$ znašala 1,3 milijarde EUR (0,6 % obveznosti za to obdobje).³² V večletnem finančnem okviru za obdobje 2007–2013 je ob koncu leta 2017 skupna vrednost sproščenih obveznosti na podlagi pravila $n + 2/n + 3$ znašala 1,6 milijarde EUR (0,5 % vseh obveznosti za to obdobje).³³ V večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 ob koncu leta 2017 ni bilo samodejno sproščenih obveznosti.³⁴

50 Komisija je za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 Evropskemu parlamentu in Svetu predlagala vrnitev na pravilo $n + 2$. Ta ukrep je korak v pravo smer in bi lahko, čeprav zgolj skupaj z drugimi ukrepi, prispeval k zmanjšanju skupnih nepravilnih obveznosti, kar pa je odvisno tudi od drugih dejavnikov. Ko je Komisija uvedla pravilo $n + 2$ za večletni finančni okvir za obdobje 2000–2006, je menila, da bi

³² *Analysis of the budgetary implementation of the structural and cohesion funds in 2013.*

³³ Po analizi svežnjev zaključitev je Komisija sprostila nadaljnjih 2,8 milijarde EUR.

³⁴ Leto 2017 je bilo prvo leto, v katerem se je uporabilo tveganje samodejne sprostitev obveznosti na podlagi pravila $n + 3$. Na podlagi poročila Komisije *Analysis of the budgetary implementation of the ESI funds in 2017* in po preučitvi prejetih zahtevkov za plačilo je največji znesek, za katerega je obstajalo tveganje sprostitev, znašal približno 50 milijonov EUR, nanašal pa se je na omejeno število programov.

uporaba pravila „morala v naslednjih nekaj letih uravnotežiti stopnjo neporavnanih obveznosti“.³⁵ Kljub pravilu $n + 2$ so se neporavnane obveznosti še naprej večale.

Nove zahteve za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020

51 V pravilih za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 je bilo uvedenih več novih elementov, na primer okvir smotrnosti poslovanja in pravila o predhodni pogojenosti. Za uvedbo teh elementov ter za okrepljene sisteme upravljanja in nadzora so bili potrebni čas in viri.

52 Postopek imenovanja³⁶ za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 je odgovornost držav članic, njegov cilj pa je zagotoviti, da so nacionalni organi vzpostavili ustrezne sisteme za upravljanje in nadzor sredstev EU. Ta postopek imenovanja se je izkazal za dolgotrajnega. Ker ga je bilo treba končati pred predložitvijo zahtevkov za izplačilo, je prišlo do zamud pri plačilu ustreznih zneskov in zato tudi pri zmanjšanju neporavnanih obveznosti. Pri skladu EKSRP zaradi te zahteve ni prišlo do enakih zamud.³⁷

Letno sprejetje obračunov

53 Za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 je bil uveden postopek za sprejetje obračunov, s katerim Komisija enkrat letno sprejme (ali zavrne) obračune vseh operativnih programov. V okviru prejšnjih večletnih finančnih okvirov se končni pregled zakonitosti in pravilnosti predloženih izdatkov ni izvajal pred zaključkom programa.

54 Za ESRR, ESS, Kohezijski sklad in ESPR je povračilo vmesnih plačil omejeno na 90 % skupnega povračljivega zneska. Preostalih 10 % je del neporavnanih obveznosti za krajše časovno obdobje, dokler se ne plačajo po letnem preverjanju in sprejetju obračunov.

³⁵ Glej odgovore na letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2003 (odstavek 2.48) in leto 2004 (odstavek 2.24).

³⁶ Člena 123 in 124 uredbe o skupnih določbah.

³⁷ Skladno s členom 65(2) Uredbe (EU) št. 1305/2013 o podpori za razvoj podeželja morajo države članice za vsak program razvoja podeželja imenovati organ upravljanja, akreditirano plačilno agencijo in certifikacijski organ. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 je nadaljevanje obstoječih akreditiranih plačilnih agencij omogočilo izvršitev vmesnih plačil za razvoj podeželja takoj ob sprejetju povezanega programa.

55 Ta ureditev bi lahko pomenila izboljšanje nadzornega sistema in odpravo napak, vendar bi lahko v nekaterih primerih povzročila dodatne zamude, saj bi se lahko organi držav članic odločili za preložitev izjave o izdatkih, dokler ne bi bili prepričani, da so zakoniti in pravilni.

Rezerva za smotrnost poslovanja

56 Ena od novosti, ki je bila uvedena za večletni finančni okvir 2014–2020, je vzpostavitev okvira smotrnosti, zaradi katerega morajo države članice za večino programov, ki jih podpirajo skladi ESI, del svojih sredstev EU zadržati v t. i. rezervi za smotrnost poslovanja. Rezerva za smotrnost poslovanja predstavlja 6 %³⁸ sredstev, dodeljenih ESRR, ESS in Kohezijskemu skladu v okviru cilja „naložbe za rast in delovna mesta“ (okoli 20 milijard EUR) ter EKSRP in ukrepom, ki se financirajo v okviru deljenega upravljanja v skladu z uredbo o ESPR. Ti rezervni skladi so vključeni v programe in se samodejno prevzemajo letno, zaradi česar se povečajo neporavnane obveznosti, vendar se lahko porabijo le glede na izid pregleda smotrnosti poslovanja, ki ga Komisija opravi v letu 2019. Ti zneski niso predmet postopka za samodejno sprostitev obveznosti in jih je zato mogoče porabiti ali pa ostanejo v neporavnanih obveznostih do končnega datuma upravičenosti za večletni finančni okvir. Do konca leta 2017 je bilo v rezervo za smotrnost poslovanja dodeljenih skupaj okoli 14 milijard EUR in ta znesek je bil na koncu leta 2017 vključen v neporavnane obveznosti.

Učinek predhodnega financiranja

57 Pravila večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 določajo, da mora Komisija po sprejetju operativnega programa, podprtega s sredstvi skladov ESI, izplačati začetni znesek predhodnega financiranja.³⁹ Neporabljeni začetni zneski predhodnega financiranja se v celoti obračunajo šele ob zaključku programov.

58 Skladno s pravili mora od leta 2016 do leta 2023 za ESRR, ESS, Kohezijski sklad in ESPR tudi Komisija plačati dodatni letni znesek predhodnega financiranja v višini od 2 % do 3 % dodeljenih sredstev.⁴⁰

³⁸ Glej odstavek 101 Posebnega poročila Sodišča št. 15/2017.

³⁹ V skladu s členom 134(1) uredbe o skupnih določbah znaša med 1 % in 1,5 % skupnih zneskov prevzetih obveznosti in se izplača v letnih obrokih med letoma 2014 in 2016.

⁴⁰ Člen 134(2) uredbe o skupnih določbah.

59 Predhodno financiranje zniža znesek neporavnanih obveznosti in ga uspešno „zaščiti“ pred samodejno sprostitevjo obveznosti. To pomeni, da višji kot je znesek predhodnega financiranja, ki je bil izplačan, nižji je znesek, ki se lahko sprostí z uporabo pravila $n + 3$. V obdobju 2014–2017 je bilo skupaj izplačanih 34 milijard EUR predhodnega financiranja (začetnega in letnega).

60 Komisija preuči sprejete letne obračune operativnega programa, da ugotovi, koliko letnega predhodnega financiranja ne pokrivajo zahtevki za vmesno izplačilo v ustreznem obračunskem obdobju. Zadevne zneske izterja, ti pa nato postanejo razpoložljivi namenski prejemki, kar pomeni, da za iste cilje porabe nastanejo nove odobritve za prevzem obveznosti in odobritve plačil. Nove odobritve za prevzem obveznosti se lahko porabijo do zaključka programa,⁴¹ nove odobritve plačil pa se lahko porabijo le do konca naslednjega leta. Zneski prevzetih obveznosti pomenijo večje neporavnane obveznosti in niso predmet samodejne sprostitve obveznosti. Leta 2017, ko so bili obračuni prvič sprejeti letno, je izterjani znesek predhodnega financiranja znašal 6,5 milijarde EUR. Od tega zneska je bilo 100 % prevzetih in 84 % plačanih. V prihodnjih letih bi ti zneski lahko bili večji. Sodišče ugotavlja, da je Komisija predlagala zmanjšanje predhodnega financiranja od leta 2021 do leta 2023.⁴²

Prilagoditve večletnega finančnega okvira

61 Kot dovoljuje člen 19 uredbe o večletnem finančnem okviru, so bile odobritve za prevzem obveznosti v višini 20,7 milijarde EUR, ki zaradi zamud pri sprejemanju programov v letu 2014 niso bile porabljene, prenesene predvsem v leto 2015 (in v leto 2016 v primeru EKRSP). Zato so se močno povečale prevzete obveznosti za leto 2015, obveznosti za leto 2014 pa so se močno zmanjšale (*tabela 4*). Čeprav je skupna stopnja prevzetih obveznosti za večletni finančni okvir ostala enaka, je bil rok za sprostitev obveznosti za te zneske prestavljen iz leta 2017 v leto 2018.

⁴¹ Člen 12(4)(b) finančne uredbe – Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046: „Odobritve za prevzem obveznosti [...], ki izhajajo iz vračil plačil predhodnega financiranja in so na voljo 31. decembra, se lahko prenesejo do zaključka programa ter se lahko uporabijo po potrebi, pod pogojem, da druge odobritve za prevzem obveznosti niso več na voljo.“

⁴² Komisija je za zadnja tri leta (2021–2023) predlagala zmanjšanje letnega predhodnega financiranja s 3 % na 1 %. Glej predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1303/2013 glede prilagoditve letnih predplačil za obdobje 2021–2023 (COM(2018) 614).

Tabela 4 – Prenos neporabljenih odobritev iz leta 2014 (v milijonih EUR)

	2014	2015	2016	2017
Večletni finančni okvir 1b	- 11 216	11 173		43
Večletni finančni okvir 2	- 9 446	5 093	4 353	

Vir: Uredba Sveta (EU, Euratom) 2015/623 z dne 21. aprila 2015.

62 Komisija je leta 2017 v skladu s členom 7 uredbe o večletnem finančnem okviru⁴³ pregledala dodelitve držav članic v okviru cilja kohezijske politike „naložbe za rast in delovna mesta“. Na podlagi tega pregleda je bila zgornja meja za odobritve za prevzem obveznosti za obdobje 2017–2020 povečana za 4,6 milijarde EUR, zgornja meja za odobritve plačil pa za 1,4 milijarde EUR (v tekočih cenah). Po podaljšanju pobude za zaposlovanje mladih do leta 2020 je bilo razdelku 1b dodeljene dodatne 1,2 milijarde EUR (v tekočih cenah). Zato se je razlika med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil od leta 2017 še povečala.

Predvidena izplačila

63 Pravila⁴⁴ določajo, da morajo države članice Komisiji do 31. januarja in do 31. julija vsako leto poslati predvideni znesek, za katerega nameravajo predložiti zahteve za izplačilo za tekoče in naslednje finančno leto. Komisija po prilagoditvi podatkov svojim modelom⁴⁵ na podlagi teh predvidenih zneskov določi potrebne odobritve plačil in predlaga ustrezno spremembo proračuna.

64 Komisija je leta 2017 uporabila 25-odstotni popravek predvidenih izplačil državam članicam in predlagala znižanje stopnje odobritve plačil za sklade ESI za 5,9 milijarde EUR. Znesek zahtevkov za izplačila, ki so bili dejansko predloženi do konca leta, je bil rahlo nižji od ocene Komisije (za 0,3 milijarde EUR).

⁴³ Uredba Sveta št. 1311/2013 z dne 2. decembra 2013.

⁴⁴ Člen 112(3) uredbe o skupnih določbah (EU) za Kohezijski sklad in strukturne sklade.

⁴⁵ Komisija upošteva številne druge elemente, kot so razvoj izbire projekta na kraju samem, ugotovljeni trendi pri izvajanju in cilji v zvezi s tveganjem samodejne sprostitve obveznosti.

65 Čeprav je točnost napovedi držav članic vsako leto boljša (leta 2016 je znašala 52 %, leta 2017 pa 80 %),⁴⁶ je bila razlika med pričakovanimi zneski in zneski, za katere so bili zahtevki dejansko predloženi, še vedno znatna. Zato se neporavnane obveznosti niso zmanjšale v pričakovanem obsegu.

Finančni instrumenti, za katere se uporablja deljeno upravljanje

66 Proračun EU se lahko porabi tudi z uporabo novih orodij, kot so finančni instrumenti. Čeprav zneski, izplačani iz proračuna v te instrumente, zmanjšujejo neporavnane obveznosti, pa ti zneski niso nemudoma izplačani naprej končnim upravičencem. Zaradi tega na ravni instrumenta nastanejo neporavnane obveznosti, ki so zunaj proračuna EU in zanje ne velja pravilo o samodejni sprostivni.⁴⁷

67 Do konca leta 2017 je bilo iz skladov ESI za finančne instrumente prevzete 14,2 milijarde EUR obveznosti, 4,4 milijarde EUR obveznosti pa je bilo plačane. Od tega je bilo 1,5 milijarde EUR plačane končnim prejemnikom.⁴⁸ V Posebnem poročilu št. 19/2016 je Sodišče navedlo, da je bilo precejšnje število finančnih instrumentov preobsežnih glede na potrebe trga. Ugotovilo je, da je k temu prispevalo dejstvo, da so države članice nameravale zaobiti pravilo $n + 2$.⁴⁹

Razvoj podeželja

68 Pravila, ki se uporabljajo za sklad EKSRP, se nekoliko razlikujejo od pravil za druge sklade ESI. Med drugim veljajo določbe za začetno predhodno financiranje, pravilo $n + 3$ za sprostitev obveznosti in 6-odstotna rezerva za smotrnost poslovanja, vendar v primerjavi s prejšnjim obdobjem ni večjih razlik. Države članice približno polovico dodeljenih zneskov načrtujejo za t. i. letne ukrepe, pri katerih se plačila izvedejo v roku enega leta po prevzemu obveznosti. Ostali zneski se namenijo naložbenim ukrepom, ki so podobni ukrepom, ki se financirajo s skladi ESI pod razdelkom 1b.

⁴⁶ Izračunana kot odstotek predvidenih zahtevkov držav članic na podlagi dejansko predloženih zahtevkov. Na podlagi poročila Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of the ESI Funds in 2017*.

⁴⁷ Glej odstavke od 54 to 57 Posebnega poročila Sodišča št. 2/2012.

⁴⁸ Finančni instrumenti v okviru skladov ESI – publikacija *Summaries of the data on the progress made in financing and implementing the financial instruments for the programming period 2014–2020 - situation as at 31 December 2017*.

⁴⁹ Glej odstavek 150 Posebnega poročila Sodišča št. 19/2016.

69 Pri imenovanju organov, pristojnih za programe, pri EKSRP ni prišlo do enakih zamud kot pri drugih skladih ESI, saj je bil postopek enak kot v prejšnjem večletnem finančnem okviru. Zato je bila zamuda pri začetku izvajanja programov manjša, do nje pa je prišlo predvsem zaradi poznega sprejetja zakonodajnega okvira. Vseeno pa je to povzročilo reprogramiranje odobritev za prevzem obveznosti za leto 2014 (odstavek 61).

Neporavnane obveznosti na drugih proračunskih področjih

Zunanje delovanje

70 Na področju zunanjega delovanja (razdelek 4 Evropa v svetu) ima postopek za prevzem obveznosti drugačen cikel kot skladi ESI. Za ta razdelek predstavljajo neporavnane obveznosti 2,7 leta obveznosti⁵⁰, kar odraža dolžino postopka od prevzema obveznosti do plačil. Prevzem obveznosti običajno poteka v dveh korakih. Najprej se prevzame celotna obveznost, nato pa še posamezne obveznosti⁵¹. Na primer, programi, za katere je bila celotna obveznost prevzeta v letu n, se formalno sklenejo z državo, ki ni članica EU, v letu n + 1, pogodbe, ki so podlaga za posamezne obveznosti, pa se nato sklepajo do leta n + 4. Po izpolnitvi vseh pogodbenih obveznosti ter izvršitvi ustreznih plačil in izvedbi izterjav se projekti in programi zaključijo, neporabljeni sredstva pa se razveljavijo.

71 Na začetku večletnega finančnega okvira velik del neporavnanih obveznosti za razdelek 4 sestavljajo celotne obveznosti. Ker se te izvajajo s posameznimi obveznostmi, se njihov delež v neporavnanih obveznostih zmanjšuje. Na koncu leta 2017 je del neporavnanih obveznosti, ki so ga povzročile celotne obveznosti iz razdelka 4, znašal 8,3 milijarde EUR⁵² (32 % neporavnanih obveznosti za razdelek 4, ostalo je prihajalo iz posameznih obveznosti).

⁵⁰ Ta kazalnik je za nekatere programe iz tega razdelka še višji. Za instrument za predpristopno pomoč znaša 3,3 in za evropski instrument sosedstva 3,1.

⁵¹ Obveznost je posamezna, če sta znana prejemnik in znesek izdatkov. Obveznost je celotna, če je vsaj eden od elementov neznan.

⁵² Na koncu leta 2017 so skupne neporavnane obveznosti, ki so jih povzročile celotne obveznosti, za vse razdelke večletnega finančnega okvira znašale 17 milijard EUR (6,4 % vseh).

72 V letna poročila o dejavnostih GD NEAR in GD DEVCO (generalnih direktorats, ki izvršujeta največ izdatkov iz razdelka 4), so vključeni ključni kazalniki smotrnosti poslovanja za znesek neporavnanih obveznosti. Letni cilj ključnega kazalnika smotrnosti poslovanja št. 4, tj. obdobja črpanja neporavnanih obveznosti,⁵³ je manj kot štiri leta. Dejansko je obdobje črpanja za leto 2017 znašalo 4,24 leta⁵⁴ za GD NEAR (v primerjavi s 4,15 v letu 2016) in 3,7 leta za GD DEVCO (v primerjavi s 3,88 v letu 2016).

Drugi programi

73 Za porabo iz razdelka 1a (Konkurenčnost za rast in delovna mesta) se uporablja podoben vzorec kot za porabo iz razdelka 4 (npr. na podlagi razpisov za zbiranje predlogov), saj celotnim obveznostim sledijo posamezne obveznosti (pri podpisu sporazuma o nepovratnih sredstvih). Razdelek 1a je sestavljen iz več različnih programov z različnimi značilnostmi, ki vplivajo na neporavnane obveznosti, kot sta trajanje programa in način njegovega izvajanja (večinoma neposredno in posredno upravljanje).

74 Pri Obzorju 2020, ki v skladu z dodeljenim proračunom⁵⁵ največ prispeva k neporavnanim obveznostim iz tega razdelka, podpisu pogodbe na primer sledi plačilo predhodnega financiranja (običajno od 10 do 30 %). Pogodbe v povprečju trajajo okoli dve ali tri leta, kar vodi v vmesna plačila in končno plačilo ob zaključku.

75 Večina dodeljenih sredstev iz razdelka 3 (Varnost in državljanstvo) se izvaja v okviru deljenega upravljanja z državami članicami prek Sklada za azil, migracije in vključevanje in Sklada za notranjo varnost. Pravila zanje so podobna pravilom za sklade ESI. Države članice predložijo večletne načrte, po potrditvi načrtov pa se za zneske letno prevzamejo obveznosti v skladu s finančnim načrtom. Uporablja se pravilo samodejne sprostitev obveznosti $n + 2$. Zaradi poznega sprejetja zakonodajnega okvira

⁵³ Izračuna se z delitvijo neporavnanih obveznosti na koncu leta z vrednostjo plačil, izvršenih v tem letu.

⁵⁴ Po pojasnilih GD NEAR je kazalnik nad ciljem, ker zaradi kombinacije visokih finančnih zneskov, za katere so bile med letom prevzete obveznosti, in nizke stopnje plačil v letu poročanja dvanajst delegacij ni izpolnjevalo referenčnega merila za ta ključni kazalnik smotrnosti poslovanja.

⁵⁵ Ki predstavlja več kot 60 % odobritev za prevzem obveznosti v razdelku 1a večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020.

za Sklad za azil, migracije in vključevanje⁵⁶ so imele države članice za pripravo in predložitev svojih večletnih načrtov malo časa. Zato je prišlo do zamud pri izvrševanju prevzemov obveznosti. V zadnji letih se je hitrost izvrševanja povečala in na koncu leta 2017 je bilo 90 % neporavnanih obveznosti za to področje ustvarjenih v letih 2016 in 2017.

Potencialno neobičajne neporavnane obveznosti

76 Postopek potencialno neobičajnih neporavnanih obveznosti je letna analiza, ki jo opravi Komisija. Njegov namen je ugotoviti vse neupravičene neporavnane obveznosti, prevzete obveznosti, ki so sicer evidentirane v obračunih, vendar zanje velja, da morda niso pravno in/ali dejansko upravičene do nadaljnjih plačil. V analizo so vključene prevzete obveznosti, ki so v obračunih najmanj zadnjih pet let, in prevzete obveznosti, za katere v zadnjih dveh letih niso bila izvedena plačila. Načeloma bi bilo treba vse take neobičajne prevzete obveznosti sprostiti. Analizo posameznega primera opravijo oddelki Komisije, ki upravljajo navedene prevzete obveznosti.

77 Komisija rezultate tega postopka predstavi v publikaciji *Draft budget – working document Part V – Budget implementation and assigned revenue*.

78 V obdobju 2010–2017 je ugotovljeni znesek potencialno neobičajnih neporavnanih obveznosti povprečno znašal 2,1 % letnih neporavnanih obveznosti. Majhen delež tega zneska (npr. 0,15 % neporavnanih obveznosti na koncu leta 2017) je bil neobičajen in je bil pozneje sproščen.

⁵⁶ INFO(2017)60 – *Active monitoring and forecast of budget implementation – summer information note*.

Tabela 5 – Rezultati postopka potencialno neobičajnih neporavnanih obveznosti (v milijardah EUR)

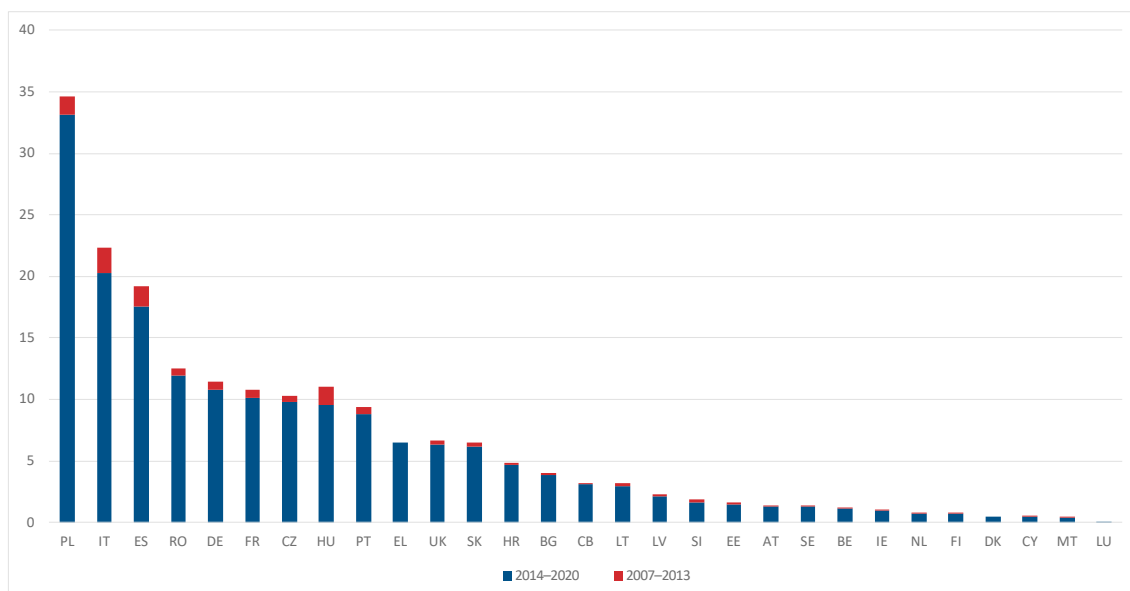
Leto	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skupne neporavnane obveznosti	194,4	207,4	217,8	222,4	189,6	217,7	238,8	267,3
Skupne potencialno neobičajne neporavnane obveznosti	1,9	2,4	9,4	5,2	4,1	2,8	3,0	8,5
% potencialno neobičajnih neporavnanih obveznosti/neporavnane obveznosti	1,0 %	1,1 %	4,3 %	2,4 %	2,2 %	1,3 %	1,2 %	3,2 %

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi delovnih dokumentov o predlogu proračuna

Primerjava med državami članicami

79 Ker se nepravilne obveznosti za sklade ESI izvršujejo v okviru deljenega upravljanja, jih je mogoče analizirati tudi na ravni držav članic. Od skupnih nepravilnih obveznosti za sklade ESI na koncu leta 2017 (189,9 milijarde EUR) je bilo 178,2 milijarde EUR (94 %) prevzetih obveznosti iz obdobja 2014–2020, 11,7 milijarde EUR (6 %) pa prevzetih obveznosti iz obdobja 2007–2013. Razčlenitev po državah članicah je predstavljena na [sliki 11](#).

Slika 11 – Nepravilne obveznosti za sklade ESI po državah članicah in obdobju nastanka (v milijardah EUR)

Opomba: ČP pomeni čezmejne programe.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij iz poročila Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of the ESI Funds*

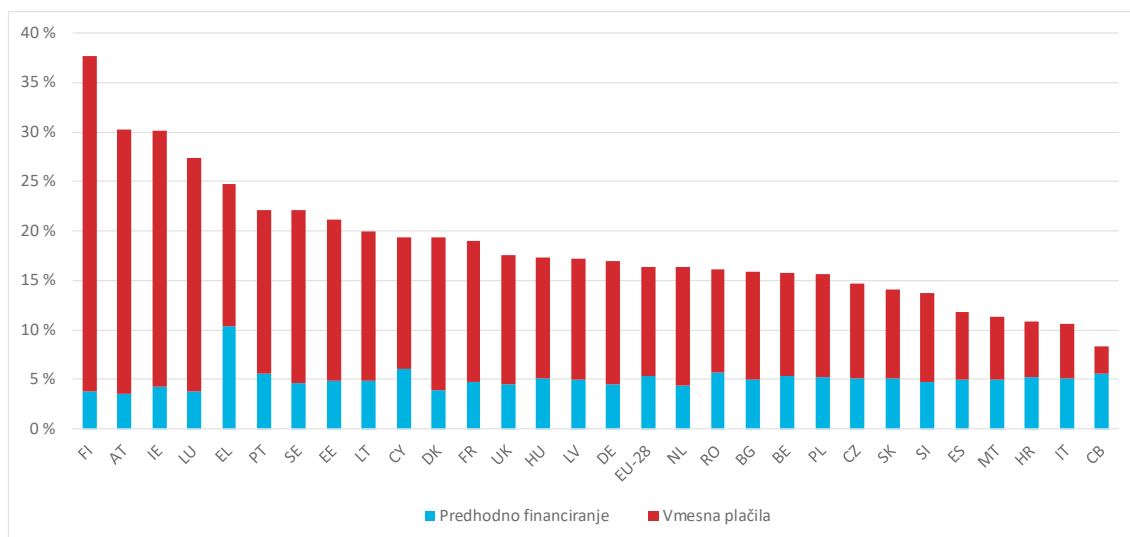
80 Tri države članice, katerih nepravilne obveznosti so bile v letu 2017 največje, so imele tudi največje dodelitve odobritev za prevzem obveznosti v večletnem finančnem okviru. Te države so Poljska (34,6 milijarde EUR), Italija (22,3 milijarde EUR) in Španija (19,2 milijarde EUR), kar je 40 % nepravilnih obveznosti iz leta 2017 za sklade ESI na koncu leta 2017.

81 Države članice, ki so imele največje nepravilne obveznosti kot delež svojih dodelitev za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020, so bile Ciper (48 %), Italija (46 %) in Malta (44 %). Države z najnižjimi deleži nepravilnih obveznosti so bile

Finska (19 % skupnih dodelitev), Avstrija (26 % skupnih dodelitev) in Irska (27 % skupnih dodelitev).⁵⁷

82 Do konca leta 2017 (četrtga leta večletnega finančnega okvira) je bilo izvršenega 16,4 % proračuna skladov ESI za to obdobje (5,3 % v plačilih predhodnega financiranja in 11,1 % v vmesnih plačilih). V četrtem letu obdobja 2007–2013 je bila stopnja izvrševanja višja, in sicer je znašala 22,1 % (8,7 % plačil predhodnega financiranja in 13,4 % vmesnih plačil). *Slika 12* prikazuje kumulativno izvrševanje do konca leta 2017 v posamezni državi članici. Podrobnejše informacije so na voljo v *Prilogi II*.

Slika 12 – Kumulativno izvrševanje do konca leta 2017 po državah članicah za obdobje 2014–2020 (v primerjavi z dodelitvami)

Opomba: ČP pomeni čezmejne programe.

Vir: Poročilo Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of the ESI Funds in 2017*

83 Če bi države članice programe izvajale s približno primerljivo hitrostjo, bi moral biti njihov delež sorazmeren njihovem deležu skupnih odobritev za prevzem obveznosti. Vendar prihaja do razlik, ker države članice sredstva črpajo z različno hitrostjo. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 so sredstva do konca leta 2017 najhitreje črpala Finska, Avstrija in Irska (vse nad 25 %), najpočasneje pa Italija, Hrvaška, Malta in Španija (vse pod 12 %).⁵⁸ Razloge za slabo črpanje je Sodišče

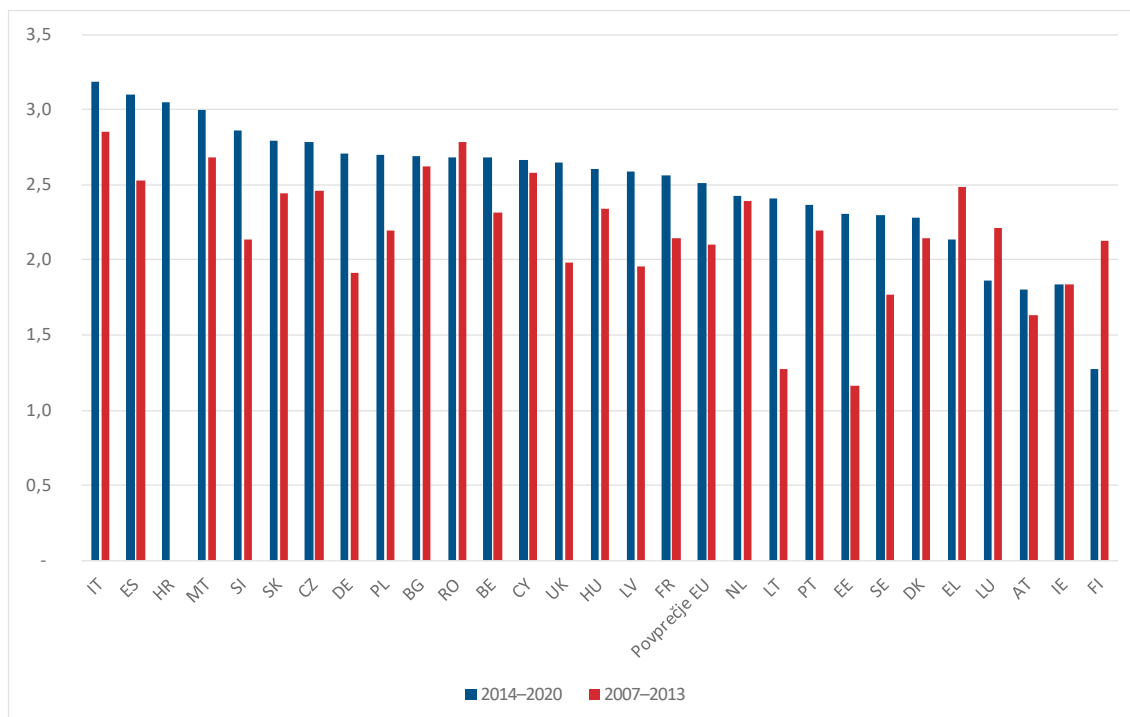
⁵⁷ Poročilo Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of the ESI Funds in 2017*.

⁵⁸ Poročilo Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of the ESI Funds in 2017*.

navedlo v svojem letnem poročilu za leto 2017⁵⁹ in nedavnem posebnem poročilu.⁶⁰ Glavni razlogi za zamude so bili predvsem poznejša zaključitev prejšnjega večletnega finančnega okvira, pozno sprejetje pravnih aktov in težave pri prilagajanju na bistvene spremembe, uvedene v večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020, ter njihovo izvajanje. Poudarilo je tudi, da se države članice morda spopadajo z izzivi pri prepoznavanju zadostnega števila visokokakovostnih projektov v krajšem časovnem obdobju.⁶¹

84 Različne hitrosti črpanja so prikazane na [sliki 13](#), pri čemer leta prevzetih obveznosti, ki trajajo dlje od enega leta, predstavljajo neporavnane obveznosti. Leta 2017 so neporavnane obveznosti v večini držav članic predstavljale od dve do tri leta prevzetih obveznosti, kot je mogoče pričakovati glede na pravilo $n + 3$.

Slika 13 – Neporavnane obveznosti/povprečne letne prevzete obveznosti

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij iz poročila Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of ESI Funds in 2017*

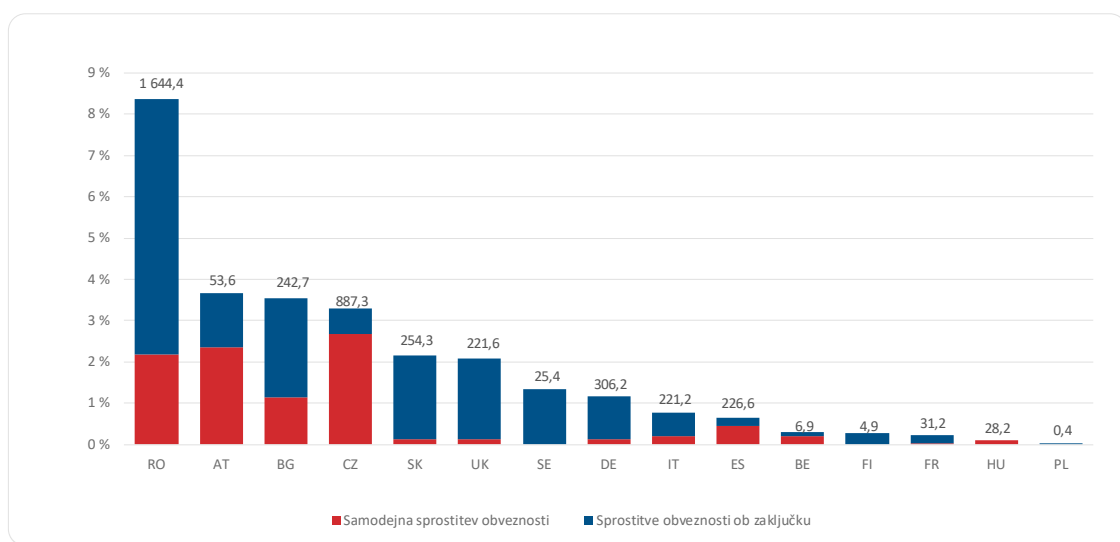
⁵⁹ Letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2017, poglavje 2.

⁶⁰ Posebno poročilo št. 17/2018: Ukrepi Komisije in držav članic v zadnjih letih programskega obdobja 2007–2013 so obravnavali slabo črpanje sredstev, vendar so bili premalo osredotočeni na rezultate.

⁶¹ Glej odstavek 2.17 letnega poročila Sodišča za leto 2017.

85 Skupne sprostitev obveznosti za obdobje 2007–2013 so znašale 4,4 milijarde EUR, od česar so 1,6 milijarde EUR predstavljale samodejne sprostitev obveznosti in 2,8 milijarde EUR sprostitev obveznosti ob zaključku. Zaradi teh sprostitvev se neporavnane obveznosti zmanjšajo, vendar teh zneskov ni več mogoče porabiti, ki so zato za te države članice in proračun EU izgubljeni⁶². Komisija je v predlogu za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 predlagala vzpostavitev rezerve Unije. Financirala bi se s sredstvi, za katere so bile prevzete obveznosti, vendar se na koncu niso porabila, in z razpoložljivimi razlikami v okviru zgornjih mej za prevzete obveznosti iz prejšnjega finančnega leta.⁶³ Na *sliki 14* je ponazorjena razčlenitev zneska v višini 4,4 milijarde EUR po zadevnih 15 državah članicah, pri čemer se največji del nanaša na Romunijo.

Slika 14 – Kumulativne sprostitev obveznosti za večletni finančni okvir za obdobje 2007–2013 kot odstotek vseh dodelitev in kot absolutni zneski

Opomba: Zneski so izraženi v milijonih EUR.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi poročil Komisije

⁶² Drugače kot pri neporabljenih odobritvah plačil, ki se beležijo kot presežek proračuna EU in bodo v naslednjem letu zmanjšale prispevke držav članic v proračun EU.

⁶³ Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Sodoben proračun za Unijo, ki varuje, opolnomoča in ščiti – Večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 (COM(2018) 321).

Zaključek in pot naprej

86 Številni dejavniki nepravilnih obveznosti, ki jih je Sodišče preučilo v tem dokumentu, so podobni tistim, ki jih je leta 2002 Komisija predložila v analizi nepravilnih obveznosti⁶⁴ v večletnem finančnem okviru za obdobje 2000–2006. Ti dejavniki so med drugim prekrivanje dveh večletnih finančnih okvirov, učinek pravila o samodejni sprostitev obveznosti in poznejši začetek programov. Novi dejavniki, kot so zahteve za sklade ESI v večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020, so prispevali k doseganju sedanje rekordne stopnje nepravilnih obveznosti. Glede na oceno Sodišča⁶⁵ in napovedi Komisije se bo povečevanje nadaljevalo tudi v prihodnje.

Zgodovina se ponavlja

87 Leta 2014 je bil izveden postopek reprogramiranja, ki je bil podoben postopku reprogramiranja iz leta 2000, v okviru katerega so bile prevzete obveznosti prenesene iz leta 2000 v leto 2001. Kot je Sodišče ugotovilo (**odstavek 30**), je prišlo do zamud tudi pri začetku večletnega finančnega okvira za obdobje 2007–2013.

88 Leta 2004 je bila stopnja nepravilnih obveznosti za programe v obdobju 2000–2006 za 3,7 milijarde EUR višja od stopnje, ki jo je leta 2002 napovedala Komisija. Nepravilne proračunske prevzete obveznosti so za programe v obdobju 1994–1999 znašale 3,3 milijarde EUR, čeprav bi morale biti glede na analizo Komisije iz leta 2002 likvidirane v celoti.⁶⁶ To kaže na to, da so bile napovedane stopnje nepravilnih obveznosti ves čas podcenjene.

89 Dogovor o večletnem finančnem okviru za obdobje 2007–2013, ki je bil sprejet maja 2006, je temeljil na predpostavki, da bodo nepravilne obveznosti do konca leta 2013 znašale 180 milijard EUR,⁶⁷ vendar so dejansko znašale 222 milijard EUR.

⁶⁴ *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament – Evolution of the budget execution of the Structural funds, in particular outstanding commitments (RAL) (COM(2002) 528).*

⁶⁵ Glej odstavek 2.7 letnega poročila Sodišča za leto 2017.

⁶⁶ Glej odstavek 2.20 letnega poročila Sodišča za leto 2004.

⁶⁷ *Working document on outstanding commitments (RAL) and the payments issue*, Odbor za proračun Evropskega parlamenta.

90 Napovedana plačila za programe v obdobju 2014–2020 so temeljila na zgodovinskih podatkih iz prejšnjih dveh večletnih finančnih okvirov (na podatkih iz obdobja 2000–2006 in prvih let obdobja 2007–2013). Komisija je domnevala, da ne bo prišlo do zamud kot v letih 2007 in 2008 ter da se bodo novi programi začeli prej.⁶⁸ Ta domneva se je izkazala za napačno, saj so bile zamude celo še večje kot v prejšnjem obdobju.

91 Ob sprejetju sedanjega večletnega finančnega okvira leta 2013 so za konec leta 2020 napovedane neporavnane obveznosti znašale več kot 260 milijard EUR.⁶⁹ Dejanski znesek bo verjetno znatno višji, predvsem zaradi poznejšega začetka izvrševanja skladov ESI, kot je bilo predvideno. Po napovedih Komisije iz leta 2018⁷⁰ bodo neporavnane obveznosti na koncu leta 2020 znašale 295 milijard EUR, na koncu leta 2013 pa 314 milijard EUR.⁷¹

92 Komisija poroča, da so se natančne napovedi razvoja plačil za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 izkazale za zelo težko izvedljive, zlasti v zvezi s skladi ESI. Navaja, da (\pm) 1-odstotna sprememba hitrosti izvrševanja vodi v razliko v potrebah po plačilih v višini (\pm) 4 milijard EUR.⁷²

93 Čeprav je postopek napovedovanja neporavnanih obveznosti ali prihodnjih potreb po odobritvah plačil zapleten, je bistveni del priprave prihodnjih proračunov in preprečevanja kopičenja prekomernega zaostanka pri plačilih. Ker je Sodišče stalno priporočalo, naj Komisija pripravi dolgoročne napovedi plačil,⁷³ odobrava dejstvo, da finančna uredba iz leta 2018 vsebuje obveznost za Komisijo, da Evropskemu

⁶⁸ Delovni dokument služb Komisije, priložen sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu z naslovom Vmesni pregled/revizija večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020, Proračun EU, usmerjen v rezultate (SWD(2016) 299 final).

⁶⁹ Predlog proračuna za leto 2019 – *Statement of estimates of the European Commission for the financial year 2019*.

⁷⁰ Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu z dne 10. oktobra 2018 – Dolgoročna napoved prihodnjih prilivov in odlivov proračuna EU (2019–2023) (COM(2018) 687).

⁷¹ Na podlagi domneve, da bodo naslednji predlogi za večletni finančni okvir sprejeti tako, kot jih predlaga Komisija.

⁷² Srednjeročne napovedi Komisije za plačila – 16. oktober 2017.

⁷³ Glej mnenje Sodišča št. 1/2017 (odstavke 110 do 112), letno poročilo Sodišča za leto 2017 (odstavek 2.49), letno poročilo Sodišča za leto 2015 (odstavek 2.10) in letno poročilo Sodišča za leto 2014 (odstavek 2.22).

parlamentu in Svetu pošlje letno dolgoročno napoved prihodnjih prilivov in odlivov za naslednjih pet let.⁷⁴

Tveganja za prihodnje proračune

94 Komisija meni, da je „[p]ovečanje ravni neporavnanih obveznosti za sklade ESI v tretjem letu programskega obdobja [...] del običajnega cikla izvajanja, kot je bilo pri teh skladih opaženo v preteklosti. Zaradi nemotenega letnega profila odobritev za prevzem obveznosti v obdobju 2014–2020, uvedbe pravila $n + 3$ in počasnega izvajanja je prišlo do bistvenega povečanja neporavnanih obveznosti.“⁷⁵ Vendar Sodišče meni, da bi lahko sedanje rekordne stopnje neporavnanih obveznosti povzročile nadaljnja tveganja za proračun EU.

Nezadostne odobritve plačil v zadnjih letih večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020

95 Sodišče je v svojih letnih poročilih že navedlo, da se zaradi visokega zneska neporavnanih obveznosti poveča tveganje prekomernega zaostanka pri plačilih, podobno kot v obdobju 2013–2015, saj naj bi število zahtevkov v zadnjih letih večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 močno naraslo.⁷⁶

96 To tveganje se lahko zmanjša s skupno razliko v okviru zgornje meje za plačila, posebnim instrumentom, ki omogoča prenos neporabljenih razlik v naslednja leta.⁷⁷

97 Komisija meni,⁷⁸ da na koncu leta 2017 ni bilo prekomernega zaostanka pri plačilih. Vendar pa je na koncu letu 2017 zaostanek, sestavljen predvsem iz zahtevkov za programe v obdobju 2014–2020, ki so bili prejeti prepozno, da bi bili lahko plačani še istega leta, znašal 2,3 milijarde EUR. Ta zaostanek se bo v prihodnjih letih ob napredovanju izvajanja programov verjetno povečal.

⁷⁴ Člen 247(1) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

⁷⁵ Odgovor na odstavek 2.14 letnega poročila Sodišča za leto 2016.

⁷⁶ Glej letno poročilo Sodišča za leto 2017, odstavek 2.47.

⁷⁷ Glej letno poročilo Sodišča za leto 2017, odstavki 2.9 do 2.12.

⁷⁸ *Active Monitoring and Forecast of Budget Implementation – 2017 Information Note*, 16. marec 2018.

Nezadostne odobritve plačil v naslednjem večletnem finančnem okviru

98 Zaradi zamud pri izvajanju programov v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 je bilo zahtevanih odobritev plačil za te programe tako kot v prejšnjih obdobjih v prvih štirih letih zelo malo. Vendar pa so bile – drugače kot v prejšnjih večletnih finančnih okvirih – letne odobritve plačil v letih 2014 in 2015 porabljene skoraj v celoti za plačilo neporavnanih obveznosti večletnega finančnega okvira za obdobje 2007–2013⁷⁹. To pomeni, da so zamude pri izvajanju imele tudi pozitivne učinke v proračunskem smislu in da so pripomogle k zmanjšanju pritiska na plačila. Če pa zamud ne bi bilo, bi bile v prvih letih tega večletnega finančnega okvira potrebe po plačilih veliko večje. Obstaja tveganje, da ne bo dovolj odobritev plačil za naslednji večletni finančni okvir⁸⁰ (**odstavek 38**), podobno, kot se je zgodilo v obdobju 2011–2015.

99 Komisija je to vprašanje izpostavila v dolgoročni napovedi.⁸¹ Navedla je, da so dogovorjene zgornje meje za plačila za obdobje 2019–2020 in predlagane zgornje meje za plačila za obdobje 2021–2023 skladne s pričakovanimi potrebami programov v obdobju 2014–2020 in nemotenim postopnim uvajanjem programov za obdobje 2021–2027. Nadaljnje zamude pri izvrševanju skladov ESI lahko povzročijo pritisk na zgornje meje za plačila za obdobje 2021–2023 in vplivajo na njihovo zmožnost kritja novih programov porabe.

100 Komisija in proračunski organi morajo to tveganje obravnavati v skladu s sklepom Sveta o lastnih virih,⁸² ki določa ohranitev ustreznega ravnovesja med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil. Letna poročila Sodišča za leti 2016 in 2017 vsebujejo priporočila za obravnavanje tega vprašanja. Sodišče je v svojem letnem poročilu za leto 2016 priporočilo, naj Komisija v svoji napovedi odobritev za plačila za naslednji večletni finančni okvir upošteva rast neporavnanih obveznosti, da bi pomagala zagotoviti ustrezno ravnovesje med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami za plačila.⁸³ V svojem letnem poročilu za leto 2017

⁷⁹ Dejansko se je leta 2014 varnostna rezerva za plačila uporabila kot nujen ukrep za pospešitev odobritve plačil za kritje potreb tega leta.

⁸⁰ Glej letno poročilo Sodišča za leto 2016, odstavek 2.36 in 2.37.

⁸¹ Dolgoročna napoved prihodnjih prilivov in odlivov proračuna EU (2019–2023) (COM(2018) 687).

⁸² Sklep Sveta 2014/335/EU, Euratom z dne 26. maja 2014.

⁸³ Glej odstavek 2.48, priporočilo 1 letnega poročila Sodišča za leto 2016.

je priporočilo, naj Komisija v okviru razprave o večletnem finančnem okviru v obdobju po letu 2020 pozove Evropski parlament in Svet, naj glede na visoko raven neporavnanih obveznosti v sedanjem in prejšnjih večletnih finančnih okvirih pripravita mehanizme za boljše obvladovanje tveganja zamud pri plačilih.⁸⁴

Povečana izpostavljenost proračuna EU

101 Poleg neporavnanih obveznosti ima EU neporavnanih še veliko dolgoročnih obveznosti, jamstev in pravnih obveznosti,⁸⁵ kot so pokojnine zaposlenih, jamstva za posojila in finančni instrumenti. Zaradi visokega zneska neporavnanih obveznosti se povečajo zneski, ki jih dolguje EU, zato se poveča tudi finančna izpostavljenost njenega proračuna.

Kako se lahko neporavnane obveznosti zmanjšajo?

102 Da bi preprečili pomanjkanje odobritev plačil proti koncu sedanjega večletnega finančnega okvira in neobičajne prenose neporavnanih obveznosti iz enega leta v drugo, so se Evropski parlament, Svet in Komisija strinjali, da:⁸⁶

- bodo natančno spremljali stopnjo neporavnanih obveznosti,
- je treba strogo uporabljati pravila za sprostitev obveznosti, zlasti pravila za samodejno sprostitev obveznosti,
- bodo analizirali ocene Komisije v zvezi z zahtevano stopnjo plačil in razpravljali o njih, da bi zagotovili, da lahko EU v obdobju 2014–2020 izpolni svoje finančne obveznosti.

⁸⁴ Glej odstavek 2.62, priporočilo 3 letnega poročila Sodišča za leto 2017.

⁸⁵ Glej letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2016, odstavki 2.15 do 2.20.

⁸⁶ *Financial Regulation applicable to the general budget of the Union* – julij 2018, Priloga - *Interinstitutional cooperation during the budgetary procedure*.

103 Stopnja neporavnanih obveznosti se lahko po definiciji zniža na tri načine:

- o s povišanjem stopnje odobritve plačil, kadar je ta nezadostna,
- o s sprostivjo sredstev ali
- o z znižanjem stopnje odobritev za prevzem obveznosti v prihodnjih proračunih, s čimer bo na voljo dovolj odobritev plačil za plačilo neporavnanih obveznosti.⁸⁷

104 O povečanju odobritev plačil in zmanjšanju odobritev za prevzem obveznosti odločajo proračunski organi. Sprostitev obveznosti so strogo določene s finančnimi pravili, ki jih mora Komisija upoštevati pri njihovem izvajanju. Čeprav je bil v zadnjih letih obseg sprostitev obveznosti majhen, te še vedno predstavljajo neporabljene proračunske vire, ki ne morejo več prispevati k ciljem politik.

105 Neporavnane obveznosti iz obdobja 2014–2020 naj bi se po pričakovanjih od leta 2020 do leta 2025 zmanjšale. Takrat bo to, kar bo ostalo, zanemarljivo. Večji izziv bo, kako zagotoviti, da v novem obdobju ne bo začela nastajati še višja stopnja neporavnanih obveznosti. Spopadanje s tem izzivom bo morda delno mogoče z nekaterimi ukrepi, ki jih je Komisija uvedla za sedANJI večletni finančni okvir (kot je letna potrditev obračunov) ali predlagala za naslednji večletni finančni okvir (pravilo sprostitev obveznosti $n + 2$ namesto $n + 3$, nižji zneski predhodnega financiranja, ohranitev podobne ureditve upravljanja in nadzora (na primer ohranitev imenovanih organov v državah članicah), večja prožnost pri prenosu sredstev znotraj programov in med njimi).⁸⁸

106 Preprečevanje kopičenja neporavnanih obveznosti v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira bi olajšali tudi naslednji ukrepi:

- o pravočasno sprejetje večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in večletnih programov, ki so povezani z njim,

⁸⁷ Glej odstavek 2.36 letnega poročila Sodišča za leto 2016.

⁸⁸ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in o finančnih pravilih zanje ter za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za upravljanje meja in vizume (COM(2018) 375).

- o poenostavitev pravil za porabo proračuna,⁸⁹
- o dobro napovedovanje potreb po plačilih in
- o zagotavljanje ustreznega ravnovesja med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil.

⁸⁹ Glej informativne dokumente Sodišča: Poenostavitev izvajanja kohezijske politike po letu 2020, maj 2018, Prispevek k poenostavitvi raziskovalnega programa EU po izteku programa Obzorje 2020, marec 2018, Prihodnost skupne kmetijske politike, marec 2018.

Prilogi

Priloga I — Naporavnane obveznosti po glavnih programih – od leta 2014 do leta 2017 (v milijonih EUR)

Podrazdelek večletnega finančnega okvira	Ime podrazdelka večletnega finančnega okvira	Kumulativne naporavnane obveznosti ob koncu leta				Izglasovane odobritve za prevzem obveznosti v letu 2017	Naporavnane obveznosti v letu 2017, izražene v letih obveznosti
		2014	2015	2016	2017		
a	b	c	d	e	f	g	h = f / g
1.2.11	Regionalna konvergenca (manj razvite regije)	61 866	69 135	71 813	82 421	26 122	3,2
2.0.20	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP)	16 550	24 643	29 641	32 742	14 366	2,3
1.2.13	Konkurenčnost (bolj razvite regije)	16 292	19 157	22 235	25 870	8 251	3,1
1.2.15	Kohezijski sklad	24 499	22 223	23 497	24 398	9 056	2,7
1.1.31	Obzorje 2020	19 947	20 434	19 945	19 928	10 346	1,9
1.2.12	Regije v prehodu	2 771	8 873	12 382	16 151	5 627	2,9
4.0.3	Instrument za razvojno sodelovanje (DCI)	8 605	8 613	8 286	8 646	3 168	2,7
4.0.2	Evropski instrument sosedstva (ENI)	6 693	7 371	7 345	7 663	2 440	3,1
4.0.1	Instrument za predpristopno pomoč (IPA II)	5 948	5 898	6 402	6 901	2 115	3,3
1.2.6	Prispevek k instrumentu za povezovanje Evrope (IPE)	-	1 806	3 402	4 704	1 593	3,0
1.1.82	Promet	4 175	3 510	3 892	3 673	1 723	2,1
1.2.2	Evropsko teritorialno sodelovanje	2 102	1 880	2 217	3 514	1 940	1,8
2.0.31	Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR)	1 549	2 170	2 595	3 218	912	3,5
1.1.10	Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI)	-	1 357	2 460	2 654	2 661	1,0
3.0.1	Sklad za azil, migracije in vključevanje (AMIF)	689	980	1 734	2 447	1 620	1,5
1.2.5	Pobuda za zaposlovanje mladih (posebna dopolnitvena dodelitev)	1 540	2 142	2 215	2 248	-	
1.1.12	Mednarodni termonuklearni poskusni reaktor (ITER)	2 378	2 373	2 128	1 727	323	5,3
1.1.81	Energetika	485	803	1 140	1 678	700	2,4
2.0.4	Okolje in podnebni ukrepi (LIFE)	1 176	1 270	1 404	1 564	494	3,2
3.0.2	Sklad za notranjo varnost	738	982	1 191	1 421	739	1,9
1.1.11	Evropski satelitski navigacijski sistemi (EGNOS in Galileo)	582	919	1 267	1 300	897	1,4
1.2.4	Evropska pomoč najbolj ogroženim (FEAD)	91	584	841	1 101	546	2,0
	Glavni večletni programi skupaj	178 675	207 122	228 033	255 971	95 639	2,7
	Drugi programi	10 509	10 042	10 332	10 817	8 378	
	Skupaj	189 183	217 164	238 365	266 788	104 017	

Opomba 1: Programi so razvrščeni glede na njihov znesek naporavnanih obveznosti v letu 2017.

Opomba 2: V skupne zneske naporavnanih obveznosti niso vključene naporavnane obveznosti za druge institucije.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij iz podatkovnega skladišča Komisije

Priloga II — Kumulativne stopnje plačil in neporavnane obveznosti po državah članicah na koncu leta 2017 za večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020

Država članica	Zneski, dodeljeni iz večletnega finančnega okvira (v milijardah EUR)	Predhodno financiranje do konca leta 2017	Vmesna plačila do konca leta 2017	Skupna stopnja plačil	Neporavnane obveznosti za obdobje 2014–2020 ob koncu leta 2017 (v milijardah EUR)
a	b	c	d	e = c + d	f
FI	3,77	3,8 %	33,9 %	37,7 %	0,7
AT	4,92	3,5 %	26,7 %	30,2 %	1,3
IE	3,50	4,3 %	25,8 %	30,1 %	0,9
LU	0,14	3,8 %	23,6 %	27,4 %	0,0
EL	21,37	10,4 %	14,4 %	24,8 %	6,5
PT	26,09	5,6 %	16,5 %	22,1 %	8,8
SE	3,72	4,6 %	17,5 %	22,1 %	1,3
EE	4,42	4,9 %	16,3 %	21,2 %	1,4
LT	8,45	4,9 %	15,0 %	19,9 %	2,9
CY	0,95	6,0 %	13,3 %	19,3 %	0,4
DK	1,55	3,9 %	15,4 %	19,3 %	0,5
FR	27,84	4,7 %	14,3 %	19,0 %	10,1
UK	16,88	4,5 %	13,1 %	17,6 %	6,4
HU	25,11	5,1 %	12,2 %	17,3 %	9,5
LV	5,69	5,0 %	12,2 %	17,2 %	2,1
DE	27,93	4,5 %	12,5 %	17,0 %	10,8
NL	1,89	4,4 %	12,0 %	16,4 %	0,7
RO	31,18	5,7 %	10,4 %	16,1 %	11,9
BG	9,99	5,0 %	10,9 %	15,9 %	3,9
BE	2,87	5,3 %	10,4 %	15,7 %	1,1
PL	86,65	5,2 %	10,4 %	15,6 %	33,2
CZ	23,89	5,1 %	9,6 %	14,7 %	9,8
SK	15,49	5,1 %	9,0 %	14,1 %	6,2
SI	3,95	4,8 %	8,9 %	13,7 %	1,7
ES	42,56	5,0 %	6,8 %	11,8 %	17,5
MT	0,83	5,0 %	6,3 %	11,3 %	0,4
HR	10,93	5,2 %	5,7 %	10,9 %	4,7
IT	44,70	5,1 %	5,5 %	10,6 %	20,3
CB	9,26	5,6 %	2,7 %	8,3 %	3,1
Skupaj	466,54	5,3 %	11,1 %	16,4 %	178,2

Opomba 1: ČP pomeni čezmejne programe.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi poročila Komisije z naslovom *Analysis of the budgetary implementation of the ESI Funds in 2017*

Ekipa Evropskega računskega sodišča

Hiter pregled primera Evropskega računskega sodišča z naslovom Podroben pregled nepravilnih obveznosti v proračunu EU je sprejel senat V (Financiranje in upravljanje EU), ki ga vodi član Evropskega računskega sodišča Lazaros S. Lazarou. Nalogo je vodila članica Evropskega računskega sodišča Annemie Turtelboom, pomagali pa so ji vodja njenega kabineta Dennis Wernerus, vodilna upravna uslužbenka Margit Spindelegger, vodja naloge Paul Sime ter Michael Tatianos in Mircea-Cristian Martinescu. Jezikovno podporo je zagotovil Thomas Everett, administrativno podporo pa Manuela Magliocca in Valérie Tempez-Erasmi.

Po več letih skoraj neprekinjenega večanja so ob koncu leta 2017 neporavnane obveznosti v proračunu EU dosegle novo najvišjo vrednost 267 milijard EUR. Večina jih predstavlja prihodnjo obveznost plačil v proračunu EU. V tem pregledu Sodišče zagotavlja vpogled v to, kako se je njihov znesek sčasoma razvijal in kateri so glavni dejavniki trenda naraščanja. Ti vključujejo višji znesek odobritev za prevzem obveznosti v primerjavi z zneskom odobritve plačil, prekrivanje konca enega večletnega finančnega okvira z začetkom novega in počasno izvajanje programov, ki jih financira EU, v državah članicah. Sodišče je opredelilo tveganja za proračun EU zaradi visokega zneska neporavnanih obveznosti, na primer nezmožnost izpolnjevanja prihodnjih potreb po plačilih, in morebitne rešitve.

EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Vprašanja: eca.europa.eu/sl/Pages/ContactForm.aspx

Spletišče: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

© Evropska unija, 2019.

Za dovoljenje za uporabo ali reprodukcijo fotografij ali drugega gradiva, za katere Evropska unija nima avtorskih pravic, je treba zaprositi neposredno imetnike avtorskih pravic.